

บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

โดย
ณัฐ เดชะปัญญา

วันที่ 30 พ.ธ. 2552
เลขทะเบียน 011751 จ.ธ

ภาพ.
915.9304
นบ 311 ข
ม.ภร. ๕๕ กท.

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

พ.ศ. 2552

**The Participation Role of Personal Media in Promotion the Tourism at
Koh Kreat, Amphur Pakkreat, Nonthaburi Province**

By

Nutt Dechapanya

**A Study Report in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Master Degree of Communication Arts
Department of Tourism and Entertainment Communication**

Faculty of Communication Arts

KRIRK UNIVERSITY

2009

มหาวิทยาลัยเกริก

คณะนิเทศศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นายณัฏฐ์ เศษะปัญญา

เรื่อง

บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

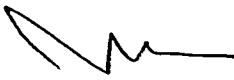
สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง

เมื่อวันที่ 30 เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ประธานกรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

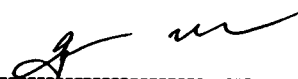
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา พันธุ์แน่น)

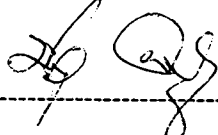
กรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์อรทัย ศรีสันติสุข)

กรรมการสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

กรรมการสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์มูทิตา อารยะเศรษฐากร)

หัวหน้าสาขาวิชา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ)

หัวข้อสารนิพนธ์	บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ชื่อผู้เขียน	ณัฐ เคชะปัญญา
สาขา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง/คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชา พันธุ์แน่น
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล บทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเกาะเกร็ดที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับจ้าง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 16-20 ปี และเป็นเจ้าบ้าน บทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม คือ ควรส่งเสริมให้เยาวชนหันมาสนใจศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา กิจกรรมตามประเพณี การพูดภาษามอญ การร้องเพลงพื้นบ้าน การเล่นสะบ้ามอญ ด้วยการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หน่วยงานของภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นควรขอความร่วมมือกับประชาชนให้ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชา พันธุ์แน่น อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยตรวจสอบ และให้คำแนะนำ สำหรับการนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่เป็นกรรมการสอบ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาปรับแก้ภาคนิพนธ์นี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่กรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม จนได้ข้อมูล สำหรับการทำภาคนิพนธ์นี้

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ ในขณะที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกริก

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ณัฐ เคชะปัญญา

มหาวิทยาลัยเกริก

พ.ศ. 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(2)
สารบัญตาราง.....	(5)
สารบัญแผนภาพ.....	(6)
บทที่ 1	บทนำ..... 1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 4
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 4
	1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5
	1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย..... 5
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
	2.1 ข้อมูลทั่วไปของเกาะเกร็ด..... 7
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์..... 12
	2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร..... 18
	2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อบุคคล..... 26
	2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน..... 28
	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 36
	2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 43
	2.8 สมมติฐานในการวิจัย..... 43
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 44
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 44
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 45
	3.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล..... 46
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 46

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
	4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
	4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด.....	51
	4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	56
	4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด.....	65
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	67
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	68
	5.2 อภิปรายผล.....	71
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	75
ภาคผนวก.....		77
	ก แบบสอบถาม.....	82
	ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	83
บรรณานุกรม		85
ประวัติผู้วิจัย	.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามรายด้านและภาพรวม.....	51
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการรักษาสภาพแวดล้อม....	52
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการประชาสัมพันธ์.....	53
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านผลประโยชน์.....	54
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการประเมินผล.....	55
7	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามเพศ.....	56
8	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามอายุ.....	57
9	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
10	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามอาชีพ.....	60
11	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่.....	62
12	ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย.....	63
13	ข้อเสนอแนะบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเกร็ด.....	65

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งมีมูลค่าถึงหนึ่งในสามของการค้าบริการรวมของโลก มีการคาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโลกซึ่งประกอบด้วย ประเทศต่างๆ กลายเป็นสังคมเปิดทำให้ผู้คนสามารถไปมาหาสู่กันได้ในความหมายของการเดินทางและการท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศหนึ่งๆ จะพบว่าหากประเทศใดสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวรองรับการขยายตัวของผู้เดินทาง และนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้จะสามารถสร้างรายได้และมีการจ้างงานกับระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจ

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจสำคัญที่สามารถทำรายได้เข้าประเทศ นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการสร้างงานกระจายรายได้สู่ประชากรในพื้นที่อีกด้วย รัฐบาลได้เห็นความสำคัญในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยได้บรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 มีการส่งเสริมเผยแพร่ให้คนไทยและต่างชาติท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการลงทุนในการพัฒนาสถานที่และบริการด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้รัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสืบเนื่องจากการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาตามการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งอาศัยกฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับการโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนภาระงานด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวไปให้กับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (โสภณ วัฒนมงคล, 2549 : 1)

ผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ประเทศที่กำลังพัฒนาได้มีการนำทรัพยากรในประเทศออกมาเสนอขายในรูปของการท่องเที่ยว เช่น วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตของผู้อยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศทำให้เกิดผลกระทบในด้านลบมากมาย เช่น ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ทางธรรมชาติเพื่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาความ

แออัด ปัญหาการขยายบริการทางเพศ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นในรูปการรับวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดความสูญเสียความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งผลให้พฤติกรรมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผลกระทบในด้านลบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีสาเหตุมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เกิดกระแสอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นไปยังชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นให้มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเองให้คงอยู่ในสภาพเดิมให้นานที่สุด โดยสร้างกระแสให้เกิดความร่วมมือกันของชุมชนท้องถิ่นว่า การท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นให้มีสภาพที่ดีขึ้น (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2540 : 3-5)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในสภาพที่เน้นดำเนินการไปในแนวทางแห่งการอนุรักษ์ และเน้นความสำคัญในความเป็นธรรมชาติ ซึ่งหากมีทิศทางในการพัฒนาเป็นเช่นนี้แล้ว วัฒนธรรมย่อมจะมีความสำคัญในวงการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะความเป็นชาตินั้น เป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรม ซึ่งการที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปกับชาตินั้น นักท่องเที่ยวจะต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น จึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นต่อ การท่องเที่ยวในอนาคตและมีผลต่อเนื่องให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากขึ้น ความสำคัญที่ประชาชนในท้องถิ่นจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ก็คือ ประชาชนท้องถิ่นคือ ผู้ที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมที่สามารถกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ได้ทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้นั่นเอง

การที่ประชาชนในท้องถิ่นจะเกิดความตระหนักว่าโครงการ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่คนในชุมชนจะเอื้ออาทรต่อกันเป็นการย้อนกลับไปหาคุณค่า ค่านิยมของคนไทยที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาแต่อดีตเป็นวัฒนธรรมของชุมชน โดยเป็นแนวทางที่ไปรื้อฟื้นระบบคุณค่า ที่เคยมีอยู่เดิมให้กลับมาทำหน้าที่เหมือนเดิม โดยเสริมสร้างเงื่อนไขที่หายไป คือ ทำงานแนววัฒนธรรมชุมชนด้วยความเชื่อที่ว่า “ความสัมพันธนี้มีได้สูญหายไปไหน” ยังคงอยู่เพียงแต่รอการเสริมเงื่อนไขที่เหมาะสม ปัจจุบันองค์กรหมู่บ้านของชุมชนที่จะเอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อ่อนแอลงด้วยอิทธิพลของกระแสทุนนิยมไปมาก ความมั่นคงหรือความมั่นใจในการดำรงชีวิตแบบเดิม คือ จากเดิมที่ชนบทคิดว่ามีความมั่นใจในความรู้ มีความมั่นใจในสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนก็หันมาพึ่งพิงรอความหวังของคนภายนอก แต่การสนับสนุนจากภายนอกก็ยังคงมี ดังนั้น ความช่วยเหลือทรัพยากรจากภายนอกที่เข้ามาเสริมอย่างเหมาะสม และไม่ทำให้เกิดภาวะพึ่งพิงรอคอยความหวังจากบริการของรัฐ

เรื่องของการมีส่วนร่วม เป็นข้อสังเกตว่าประชาชนมิได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในกระบวนการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะในขั้นตอนสำคัญที่ชุมชนจะเป็นผู้ค้นหาปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของข้อเท็จจริงในสถานการณ์ และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความต้องการที่ได้จึงไม่ใช่ของการแก้ปัญหาร่วมกัน ประชาชนมิได้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรม หรือกิจกรรมไม่อาจแก้ไข หรือตอบสนองกับความต้องการกับปัญหาของประชาชนทำให้ได้รับความร่วมมือน้อยแล้วล้มเลิกไปในที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวคิดสำคัญและมีกลุ่มหรือองค์กรประชาชนเป็นรูปแบบและเป้าหมายนั้น เป็นการพิสูจน์ความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและเพิ่มเติมคุณค่าให้คน ธรรมชาติ และวัฒนธรรมของชุมชน

เกาะเกร็ด มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ชุมชนเกาะเกร็ดมีประเพณีวัฒนธรรมของคนที่ยึดถือกันมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบันชุมชนบนเกาะเกร็ด ส่วนใหญ่เป็นชุมชนมอญที่ยังมีวิถีชีวิตประจำวันที่ทุกคนในครัวเรือนทำเครื่องปั้นดินเผาตั้งแต่เจ้าจรดเย็น ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นส่วนหนึ่งทำเครื่องปั้นดินเผา ส่วนหนึ่งประกอบอาชีพอื่นเป็นอาชีพรองหรืออาชีพเสริม หรือทำแต่อาชีพอื่นเพียงอย่างเดียว ซึ่งกลุ่มที่ประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มคนวัยหนุ่มบางคน นอกจากนั้นยังประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ พนักงานบริษัท ค้าขายและออกไปทำงานนอกบ้านกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การรวมตัวทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนยากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ชาวเกาะเกร็ดทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ก็ยังมีความรักและความผูกพันต่อดินที่อยู่อาศัย และรวมตัวกันประกอบกิจกรรมด้านประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้อย่างเป็นเอกลักษณ์ (วิวัฒน์ชัย บุญญานพวงศ์, 2544 : 2)

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น สำนักพัฒนาชุมชนของอำเภอปากเกร็ด ได้รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2550 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย การพัฒนาพื้นที่ต้องอาศัยความร่วมมือกับชุมชนในหลายด้านเพื่อให้เกาะเกร็ดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจ ปัญหาดังกล่าวอาจมาจากสภาพของชาวเกาะเกร็ดรุ่นปัจจุบัน ได้มีการย้ายจากที่อื่นเข้ามาอยู่ที่เกาะเกร็ดมากขึ้น ประมาณครึ่งหนึ่งของชาวบ้านยังมีอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา ส่วนที่เหลือรับราชการ ค้าขาย พนักงานบริษัท และทำสวนบ้างเล็กน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาครั้งนี้ส่งผลให้ทราบถึงบทบาทของสื่อบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญ

ส่งเสริมการท่องเที่ยว และหาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการใช้สื่อบุคคลซึ่งเป็นประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลในพื้นที่เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล โดยทำการศึกษากับประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 20-70 ปี

ด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเกาะเกร็ด จำนวน 4,093 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2551 : www.dopa.go.th)

ด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

ตัวแปรตาม คือ บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ ระหว่างเดือนมกราคม- มิถุนายน 2551

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มากขึ้นเพื่อให้เกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

บทบาทของสื่อบุคคล หมายถึง การที่บุคคลหรือประชาชนในท้องถิ่นมีการติดต่อ พูดคุย หรือบอกต่อกันในกลุ่มหรือบุคคลอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การขอความร่วมมือให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในด้านการรักษา สภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม การรักษาด้านศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของเกาะเกร็ด การรักษาความสะอาดของท้องถิ่น

ด้านการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น สินค้าและสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เป็นต้น

ด้านผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยว เช่น การให้บริการพาหนะ ได้แก่ บริการเรือข้ามฝาก บริการเช่ารถจักรยาน การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก

ด้านการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ดได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมในแผนงานต่างๆ

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

เพศ แบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามในปีปัจจุบัน แบ่งออกเป็น อายุ ตั้งแต่ 20-30 ปี อายุระหว่าง 31-40 ปี อายุระหว่าง 41-50 ปี อายุระหว่าง 51-60 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาสูงสุดของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ หมายถึง ระยะเวลาที่ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ใน เกาะเกร็ด แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี ระหว่าง 11-15 ปี ระหว่าง 15-16 ปี ระหว่าง 16-20 ปี และตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะการถือครองที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าบ้าน ผู้อาศัย และเช่า

เกาะเกร็ด หมายถึง ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวเพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม โบราณสถาน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมจากเอกสาร บทความทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของเกาะเกร็ด
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อบุคคล
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2.8 สมมติฐานการวิจัย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของเกาะเกร็ด

1. ความเป็นมาของเกาะเกร็ด

เกาะเกร็ด เกิดขึ้นจากการขุดคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงส่วนที่เป็นแหลม ในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2265 เรียกว่า “คลองลัดเกร็ดน้อย” ต่อมากระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางแรงขึ้นเซาะตลิ่งทำให้คลองขยาย แผ่นดินตรงแหลมจึงกลายเป็นเกาะ

เกาะเกร็ดมีความเจริญมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สังเกตได้จาก วัดวาอารามต่างๆ บนเกาะส่วนใหญ่จะเป็นศิลปะในสมัยอยุธยา แต่คงจะมาร้างคนเมื่อพม่ามายึดกรุงศรีอยุธยาได้ แต่หลังจากกอบกู้เอกราชได้ พระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดให้ชาวมอญที่เข้ารีตมาตั้งถิ่นฐานที่นี้ ชาวมอญบนเกาะเกร็ดนั้นมีทั้งที่เข้ามาในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัชกาลที่ 2 การคมนาคมบนเกาะจะใช้จักรยานเพื่อให้เหมาะกับขนาดของเกาะ

ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ หลังจากได้ดำเนินการขุดคลองมหาชัยได้แล้วเสร็จในปี จ.ศ. 1083 แล้ว ในปีถัดมาได้มีพระราชดำริให้ขุดคลอง เตรี้น้อย ลัดคู้ปากคลองบางบัวทองซึ่งอ้อมมากให้เป็นเส้นตรง จากบริเวณใกล้ๆ ท่าเรือปากเกร็ด ตรงไปผ่านหน้า วัดสนามเหนือ วัดกลาง

เกร็ด ไปทางวัดเชิงเลน ซึ่งแต่แรกขุดนั้นเป็นคลองลัดเกร็ด (หรือเตร็ดหมายถึงลำน้ำเล็กลัดเชื่อมลำน้ำสายใหญ่สายเดียวกัน) มีขนาดกว้างเพียง 6 วา ลึก 6 ศอก ยาว 29 เส้น แต่เนื่องจากแรงของกระแสน้ำที่ไหลพัดผ่านนั้นแรงมาก จึงได้พัดเซาะตลิ่งพังและขยายความกว้างขึ้นมา จนในปัจจุบันจึงได้กลายเป็น แม่น้ำลัดเกร็ด ไปแล้ว และพื้นที่บนแผ่นดินเดิมซึ่งมีลักษณะเป็นแหลมที่ยื่นออกไป โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านเป็นรูปเกือกม้า ก็กลายเป็นเกาะไป จึงเรียกว่า เกาะเกร็ด ส่วนตรงปากทางที่ขุดก็เรียกว่า ปากเกร็ด

ตำบลเกาะเกร็ด ประกอบด้วยหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านลัดเกร็ด หมู่ที่ 2 บ้านศาลากุลนอก หมู่ที่ 3 บ้านคลองศาลากุล หมู่ที่ 4 บ้านคลองสระน้ำอ้อย หมู่ที่ 5 บ้านท่าหน้า หมู่ที่ 6 บ้านเสาชงทอง หมู่ที่ 7 บ้านโอง่าง มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดตำบลคลองพระอุดม
ทิศใต้	จดตำบลท่าอิฐ
ทิศตะวันออก	จดตำบลปากเกร็ด
ทิศตะวันตก	จดตำบลอ้อมเกร็ด

2. สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในเกาะเกร็ด

วัดปรมัยยิกาวาส ตั้งอยู่ตำบลเกาะเกร็ด เชื่อมท่าเหนือสุขาภิบาลปากเกร็ดไปทางใต้ประมาณ 1 กิโลเมตร และอยู่ตรงข้ามกับท่าเรือวัดสนามเหนือเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร สร้างแบบรามัญ เดิมเป็นวัดเก่าชื่อวัดปากอ่าว ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งวัด และโปรดให้สร้างพระเจดีย์รามัญ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระราชทานนามว่า วัดปรมัยยิกาวาสเนื่องจากศิลปะที่สร้างมีลักษณะแบบมอญ พระเจดีย์ทุกองค์สร้างแบบมอญ และพระพุทธรูปพระประธานในโบสถ์สลักด้วยหินอ่อนแบบมอญด้วย จึงเรียกกันว่า “วัดมอญ” ภายในวัดมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง และบานประตูหน้าต่างโบสถ์ประดับลายปูนปั้นสวยงาม

วัดเสาชงทอง ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเกร็ด เป็นวัดโบราณเดิมชื่อ วัดสวนหมาก ศิลปะสมัยอยุธยาที่มีเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองขนาดใหญ่ อยู่หลังโบสถ์เป็นเจดีย์ที่สูงที่สุดในเขตอำเภอปากเกร็ด ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่มีเจดีย์องค์เล็กเป็นเจดีย์บริวาร โคจรองอีก 2 ชั้น ด้านข้างโบสถ์มีเจดีย์องค์ใหญ่อีก 2 องค์ องค์หนึ่งเป็นเจดีย์ทรงระฆังกลม อีกองค์หนึ่งมีรูปแปลกมีฐานเหลี่ยมองค์ระฆังทำเป็นทรงกลมสูง ภายในโบสถ์มีลายเพดานสวยงามมาก เป็นลายทองเขียนลายกรวยเชิงอย่างงดงาม พระประธานเป็น พระปางมารวิชัย ปูนปั้น ขนาดใหญ่องค์หนึ่งในจังหวัดนนทบุรี คนมอญเรียกวัดนี้ว่า เพี้ยะอาล้าต

วัดฉิมพลี ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเกร็ด มีโบสถ์ขนาดใหญ่งดงามมาก และยังมีสภาพสมบูรณ์แบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ หน้าบันจำหลักไม้เป็นเทพทรงราชรถ ล้อมรอบด้วยลายดอกไม้ ชุ่มประคุดยอดมณฑป ชุ่มหน้าต่างแบบหน้าาง ยังคงให้เห็นความงามอยู่ ฐานโบสถ์โค้งแบบเรือสำเภา

วัดไผ่ล้อม เป็นวัดที่สร้างสมัยอยุธยาตอนปลาย ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเกร็ด มีโบสถ์ที่งดงามมาก ลายหน้าบันจำหลักไม้เป็นลายดอกไม้ มีคันทวยและบัวหัวเสาที่งดงามเช่นกัน หน้าโบสถ์มีเจดีย์ขนาดย่อมสององค์รูปทรงแปลก ฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง แต่ละองค์ระฆังทำเป็นรูปบาตรคว่ำ มียอดทรงกลม ประดับลายปูนปั้นอย่างงดงามมาก คนมอญเรียกวัดนี้ว่า “เพี้ยะโต๊”

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านชาวมอญ หรือที่เรียกว่า กวานอาม่าน ตั้งอยู่ที่ด้านซ้ายของวัดปรมัยยิกาวาส ห่างจากวัดประมาณ 100 เมตร เป็นสถานที่แสดงภาชนะเครื่องปั้นดินเผาแบบรามัญรูปทรงต่างๆ ฝีมือประณีตสวยงาม เช่น หม้อน้ำ นอกจากนี้ยังมีการแสดงวิธีการปั้นและจำหน่ายสินค้าเครื่องปั้นดินเผาด้วย เปิดให้ชมทุกวัน

หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ตั้งอยู่บริเวณสองข้างทางเดินรอบเกาะเกร็ดทั้งด้านซ้าย และด้านขวาของวัดปรมัยยิกาวาส เป็นหมู่บ้านที่ทำเครื่องปั้นดินเผาภาชนะของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระจาด ครก อ่างน้ำ เป็นต้น แหล่งใหญ่และเก่าแก่ของจังหวัดนนทบุรี สามารถชมขั้นตอนต่างๆ ในการทำเครื่องปั้นดินเผ่าตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงวิธีการนำเข้าเตาเผา

คลองขนมหวาน บริเวณคลองขนมหวานและคลองอื่นๆ รอบเกาะเกร็ด ชาวบ้านจะทำขนมหวาน จำพวกทองหยิบ ทองหยอด ขยส่งและยังสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย

ตัวอย่างรายการท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด

1. ลงเรือข้ามฟากที่วัดสนามเหนือ และมาขึ้นที่ท่าหน้าวัดปรมัยยิกาวาสนมัสการพระพุทธรูปประจำจังหวัดนนทบุรี ชมพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 5

2. เดินเท้าจากวัดปรมัยยิกาวาสสู่หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ชม/ซื้อเครื่องปั้นดินเผาสองข้างทาง ชมพิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

3. ลงเรือที่ท่าหน้าหน้าวัดเสาธงทอง ล่องเรือไปทางท้ายเกาะสู่วัดใหญ่สว่างอารมณ์ ตำบลอ้อมเกร็ด ให้อาหารปลาหน้าวัด ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิด ไร่ได้ถวายวัดๆ มีมะพร้าวน้ำหอมจำหน่าย

4. ล่องเรือไปทางใต้เลี้ยวขวาเข้าคลองบางบัวทอง หรือคลองขนมหวาน ชมหมู่บ้านขนมไทยสองฟากฝั่งคลอง และซื้อหาเป็นของฝากของขวัญ

5. ย้อนกลับออกมาตรงปากคลอง มีปล่องเตาอิฐที่ผลิตอิฐ บ.บ.ท. อิฐทนไฟแห่งแรกของเมืองไทยล่องเรือผ่านบ้านเกร็ดตระการ วิ่งตรงมาขึ้นที่ท่าหน้าหน้าวัดฉิมพลี เลือกซื้อผลผลิตทางการเกษตร เดินเท้าจากวัดฉิมพลีถึงกลุ่มอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา หมู่ที่ 1 ชมการสาธิต

การแกะลายเครื่องปั้นดินเผา หมูที่ 1 และซื้อเป็นของฝากของขวัญ ล่องเรือข้ามฟากไปวัดกลางเกร็ด
เดินทางกลับ

การเช่าเรือเที่ยวรอบเกาะเกร็ด ราคาเริ่มต้น 350-3,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและขนาด
ของเรือ ติดต่อที่ท่าเรือวัดปรมัยยิกาวาส หรือจองล่วงหน้า โทร. 02-584-5012

3. การเดินทาง

เริ่มจากนั่งรถมาลงที่ห้าแยกปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีกันก่อน ก่อนจะใช้บริการรถตู้หรือ
รถเมล์สายไหนก็ได้แล้วแต่สะดวกให้ถึงที่เป็นพอหรือจะมาตั้งต้นที่เดอะมอลล์งามวงศ์วานแล้วนั่ง
รถเมล์สาย 104 ลงปลายทางที่ปากเกร็ดก็ได้ จากนั้นก็ลงที่หน้าห้างเล็กๆข้างห้างจะมีชอยขึ้น
รถสามล้อปั่นข้างห้างบอกให้ไปส่งที่ท่าเรือวัดปรมัยยิกาวาส จะมีท่าเรือเอกชนด้วยครับแต่ค่าเรือ
แพงเพราะจะคิดแบบเหมานำเที่ยว ลงเรือข้ามฟากได้สองท่า คือ ท่าเรือวัดสนามเหนือ (ไม่ไกลจาก
ท่าหน้าปากเกร็ด) หรือท่าเรือวัดกลางเกร็ด มีเรือบริการระหว่าง 05.00-21.30 น.

- บริการเรือข้ามฟากที่วัดสนามเหนือ (ไม่ไกลจากท่าหน้าปากเกร็ด) ข้ามไปยังวัดปรมัย
ยิกาวาส (จากวัดวัดปรมัยยิกาวาสสามารถเดินเท้าไปยังวัดอื่นๆได้)

- บริการเรือเช่าเหมาไปยังเกาะเกร็ด

บริษัท มิตรเจ้าพระยา จำกัด ออกเดินทางจากท่าเรือท่าช้างวังหลวง ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์
เวลา 8.30 น. - 16.30 น.

บริษัท เรือด่วนเจ้าพระยา จำกัด ออกเดินทางจากท่ามหาราช ทุกวันอาทิตย์ เวลา 9.00 -
15.00 น. ราคาต่อท่านประมาณ 150 - 250 บาท สนใจติดต่อ โทรศัพท์ 0-2623-6001 - 3 โทรสาร 0-
2225-3002

- บริการเรือหางยาวเหมาลำ ชมรอบเกาะ ลำละ 500 บาท ถ้าเช่าคลองขนมหวาน ด้วยราคา
700 บาท แต่ถ้าเช่าเรือเล็กจากท่าปากเกร็ดมาเฉพาะคลองขนมหวาน 150 - 200 บาท
(ที่มา : ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์ ภายใต้โครงการเยาวชนรักษ์น้ำ, 2551 : ออนไลน์)

วิวัฒน์ชัย บุญญาบุหงศ์ (2544 : 55-60) ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนเกาะเกร็ด
ไว้ว่า เกาะเกร็ด เป็นชุมชนที่มีผู้คนอาศัยมานาน มีวัดเก่าหลายวัดที่มีรูปแบบศิลปะแบบอยุธยาตอน
ปลาย ตั้งอยู่ริมคลองลัดเกร็ดและปากคลองลัดเกร็ด ได้แก่ วัดป่าลิไลยก์ วัดป่าฝ้าย (วัดฉิมพลีใน
ปัจจุบัน) วัดปรมัยยิกาวาส หรือวัดปากอ่าว วัดชมพูราย วัดสนามเหนือ หรือวัดสนามไชย วัด
กลางเกร็ด วัดศาลากุล ชาวมอญที่เกาะเกร็ด เป็นชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองเมาะตะมะเป็นส่วน
ใหญ่ นอกจากนั้นอพยพมาจากเมืองหงสาวดี และเมืองอื่นๆ โดยมาตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณ

ปากเกร็ดก่อน ต่อมาส่วนหนึ่งจึงย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่บนเกาะ นอกจากนี้ยังมีชาวมอญซึ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยตามที่ต่างๆ

สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยรวมของตำบลเกาะเกร็ดขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม รองลงมา เป็นภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยทั่วไปประชาชนบนเกาะเกร็ดเป็นเกษตรกร ชาวสวน ผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผา ช่างราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท มีรายได้เฉลี่ย 35,000 บาท/ปี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ เช่น ทำสวนอาชีพหนึ่งและสานแข่งปลาทุ่ด้วยอีกอาชีพหนึ่ง แต่ละหมู่บ้านมีอาชีพหลักดังนี้

ประชากรผู้มีอาชีพในภาคเกษตรกรรมทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ทำสวนผลไม้ขึ้นดินเป็นหลัก และทำสวนผักประมาณ 50 ไร่ ผลผลิตการเกษตรเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่หมู่ที่ 4 และต่ำสุดอยู่ที่หมู่ที่ 5

ประชากรผู้มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 ผลิตเครื่องปั้นดินเผาประเภทต่างๆ ทั้งเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ครก อ่างดิน กระถาง โอ่งน้ำ และของที่ระลึกต่างๆ ส่วนประชากรผู้มีอาชีพทำงานหัตถกรรมสานแข่งปลาทุ่อยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 สำหรับพวกที่มีอาชีพค้าขายจะรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากเกษตรกรไปขายทั้งในและนอกชุมชน

ชาวไทยในอดีตมีวิถีชีวิตผูกพันและพึ่งพาอาศัยแม่น้ำลำคลอง ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในภาคกลางประชาชนจะอาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองเป็นส่วนมาก ใช้แม่น้ำลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมหลักในการเดินทางและขนส่ง แม่น้ำลำคลองในภาคกลางจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับการพัฒนาปรับปรุงเป็นระยะๆ ตามความต้องการในแต่ละยุคสมัย เช่น การขุดคลองลัดต่างๆ ในสมัยอยุธยามีการขุดคลองลัดต่างๆ ขึ้นหลายคลองเพื่อต้องการย่นระยะการเดินทางขึ้นล่องในแม่น้ำเจ้าพระยาของประชาชนและของเรือสินค้า

ชาวมอญเกาะเกร็ดเป็นแหล่งวัฒนธรรมมอญที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีความเจริญทางวัฒนธรรมหลายด้าน เช่น ด้านนาฏดุริยางคศิลป์ ด้านหัตถศิลป์ และด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชาวมอญเกาะเกร็ดมีชื่อเสียงในการรำมอญ การบรรเลงดนตรี ปี่พาทย์มอญ และการทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญซึ่งเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนเครื่องปั้นที่ใด เป็นภาชนะดินเผาไม่เคลือบเนื้อละเอียด แกะสลักหรือฉลุลายประณีตสวยงาม มีหลายรูปแบบ

ประเพณีของชาวเกาะเกร็ดที่ยังคงสืบปฏิบัติต่อกันมา ได้แก่ ประเพณีทำบุญสงกรานต์ ประเพณีแห่ข้าวแช่ ประเพณีสรงน้ำพระ ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประเพณีแห่ข้าวหวาน ประเพณีรำเจ้าพ่อ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีตักบาตรเรือ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีงานศพ พระ เป็นต้น

วิถีชีวิตประจำวันของชาวมอญเกาะเกร็ด ตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม โดยเฉพาะเมื่อความนิยมในการใช้ภาชนะดินเผาตกลง ชาวมอญส่วนหนึ่งต้องเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นและออกไปทำงานนอกเกาะเกร็ด วิถีชีวิตประจำวันที่แทบทุกคนในครัวเรือนทำเครื่องปั้นดินเผา ส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น จากอาชีพหลักจึงกลายเป็นอาชีพเสริม และกลุ่มคนบางกลุ่มได้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทและค้าขายแทน ทำให้การรวมกันในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนยากขึ้นกว่าแต่ก่อน (วิวัฒน์ชัย บุญญาบุณยกุล, 2544 : 66-67)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่นๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม

การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งซึ่งหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540 : 2-5)

การที่โลกยิ่งเจริญมากขึ้น ๆ การใช้ทรัพยากรย่อมมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การท่องเที่ยวเมื่อได้รับการพัฒนาขึ้นจนเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก็มีส่วนในการเร่งรัดให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมากมายเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสภาพธรรมชาติที่สวยงาม จึงได้มีผู้คิดค้นการท่องเที่ยวในลักษณะที่รบกวนธรรมชาติให้น้อยที่สุด คือ Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (อกินันท์ บัวภักดี, 2539 : 86)

บู (Boo, 1991) สุรเชษฐ์ เศษฐมาส และครรรชนี เอมพันธุ์ (2538ก) ได้สรุปแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเกิดจากแนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์ แนวโน้มประการแรก เป็นการรวมเอาการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้เริ่มปรากฏขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และการถดถอยทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ ประกอบกับกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ เช่น การทำไม้ การทำเหมืองแร่ และการเกษตร ทั้งที่เกิดขึ้นภายในและบริเวณโดยรอบพื้นที่อนุรักษ์ ส่วนใหญ่แล้วมักจะขาดการวางแผนและการจัดการที่เหมาะสม จึงส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลที่ตามมาคือ ความไม่ยั่งยืนในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาได้พยายามผลักดันเรื่องการวางแผนการจัดการที่จะผสมผสานการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านี้แล้ว และที่กำลังดำเนินการประกาศจัดตั้งให้เป็นแหล่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการสงวนรักษาระบบนิเวศธรรมชาติ โดยการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ด้วยความเชื่อที่ว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานเกิดขึ้น ซึ่งจะสร้างรายได้ให้เกิดเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทั้งนี้ไม่เพียงเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในด้านเศรษฐกิจให้กับประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ยังเป็นแรงกระตุ้นให้พวกเขาเหล่านั้นได้ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญ และหันมาช่วยกันสนับสนุนการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสนับสนุนการอนุรักษ์พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

แนวโน้มเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวโน้มประการที่สองนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้เวลาว่างของมนุษย์ที่มีความสนใจและมีความต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัยมากขึ้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมและการเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยนักท่องเที่ยวยังอยากที่จะศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของสถานที่ที่ไปเยือน นับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และไม่น่าเชื่อว่าความสนใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมจะแผ่ขยายไปทั่วโลก กล่าวคือ นักท่องเที่ยวมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศดั้งเดิม ไปจนถึงพันธุ์พืชหรือสัตว์ที่หายาก และประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์ที่ซับซ้อน เช่น การสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ทรัพยากรชายฝั่ง ตลอดจนทรัพยากรทางทะเล ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยือนพื้นที่อนุรักษ์ต่างๆ เพิ่มขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกันที่สำคัญ ได้แก่ Nature Tourism, Biotourism,

Green Tourism เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย” โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากรชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้ นำมาซึ่งความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2539 อ้างถึงใน สฤณี แสงหิรัญ, 2551 : ออนไลน์) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้มีบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้มากมายเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง และได้รับการอ้างอิงเสมอ มีดังนี้

ซีบาลอส (Ceballos Lascurain, 1991 อ้างถึงใน ฤทัยวัลค์ มโนสา, 2544 : 9) ซึ่งอาจเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำลายแหล่งธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

บู (Boo, Elizabeth. 1991:7) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

The Ecotourism Society (1991) ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

เวสเทิร์น (Western, 1993 อ้างถึงใน สฤกษ์ แสงหิรัญ, 2551 : ออนไลน์) ได้ปรับปรุง คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกระชับ แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น

The Commonwealth Department of Tourism (1994 อ้างถึงใน สฤกษ์ แสงหิรัญ, 2551 : ออนไลน์) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยว ธรรมชาติที่ครอบคลุมถึง สาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่า การรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท) (2540) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

สฤกษ์ แสงหิรัญ (2551 : ออนไลน์) ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่ง ธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อ ไม่ก่อให้เกิด การรบกวนหรือทำลาย เสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นด้วย

2. ทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสินค้าการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยว จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้

เดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท). 2540 : 8-10)

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่ เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑน์ กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมาตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านช้าง ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรากฐานของวิถีชีวิตของประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่แท้จริงได้แบ่งรูปแบบและระดับกิจกรรมของการท่องเที่ยวที่ต้องการการจัดการดังนี้

1. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรให้คงไว้นานที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ การท่องเที่ยวเหล่านี้จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (conservation tourism) ซึ่งครอบคลุม natural tourism, cultural tourism และ historical tourism ทั้งหมด

2. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาในแหล่งธรรมชาติ เพื่อการรักษาระบบนิเวศโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากเป็นพิเศษ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งหรือบางส่วนในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่นั้นๆ จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism)

3. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การทัศนศึกษา การประชุมสัมมนา การติดต่อทางธุรกิจที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เป็นการท่องเที่ยว นันทนาการ ประชุมและสัมมนา (recreation and convention tourism)

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (eco-tourism) eco-tourism หรือ ecotourism เป็นคำที่ใช้เรียกการท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (nature tourism) มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทย เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวระบบนิเวศ นิเวศสัญจร เป็นต้น ความหมายของ ecotourism มีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่ภูมิประเทศและทิศทางการปฏิบัติของผู้ให้ความหมาย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท). 2540:12-17)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เมื่อพิจารณาจากรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีอยู่ จะเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมในบางส่วนของ การท่องเที่ยวทุกรูปแบบในกลุ่มที่เป็น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (อนุศักดิ์ เป้าบุญปรุง. 2542:18)

3. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

แพทริก (Patrick. 1986:22 อ้างถึงใน สมัคร ณะเกิงสุข. 2546:30) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวโดยเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้มีความรู้เรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้าไปมีความรู้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันได้รวมไปถึงสภาพทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต้องรักษาไว้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นการสัมผัสธรรมชาติและท้องถิ่นอย่างแท้จริง (วนอุทยานแห่งชาติ. 2539)

The Eco-tourism Society (1991) ให้คำจำกัดความว่า ecotourism คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบไปยังแหล่งธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปรับปรุงสวัสดิภาพของผู้นคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น

เฮกเตอร์ ซีบอลลอส ลาสเซอร์เลน (Hector Ceballos Lascurain. 1991) กล่าวว่า ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวกับการทัศนจรแบบมีรบกวนแหล่งธรรมชาติ ด้วยประสงค์ชื่นชม ศึกษา และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมใดๆ ที่อาจพบบริเวณนั้นๆ

กองวางแผน โครงการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540ก : 12) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใด แห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

ความหมายของการสื่อสาร (ที่มา : <http://www.riudon.ac.th>)

การสื่อสาร มีความหมายเช่นเดียวกับคำ ว่า การสื่อความหมาย ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Communication ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Communis หมายถึง การร่วม (Common) เมื่อมีการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ก็หมายถึงว่า มีการกระทำร่วมกันในบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือการถ่ายทอดหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ความคิด ของคนเรานั้นเอง

การให้ความหมายของการสื่อสารตามรูปคำข้างต้น ยังไม่ใช้ความหมายที่สมบูรณ์นัก เพราะการสื่อสารที่แท้จริงนั้น มีความหมายกว้าง ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมมนุษย์ในทุก ๆ เรื่อง นักวิชาการด้านการสื่อสารได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ตามแง่มุมที่แต่ละคนพิจารณาให้ความสำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilber Schramm) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือการมีความเข้าใจร่วมกัน ต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร

ชาร์ล อี ออสกูด (Charl E.Osgood) ให้ความหมายโดยทั่วไปว่า การสื่อสาร เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมต่อสองฝ่าย

วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver) กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่าง ที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนหนึ่งไม่ใช่เพียงการพูดและการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึง ดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมอื่นๆ ของมนุษย์

ฮอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. miller) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

เจอร์เกน รอย และเกรกอรี เบทสัน (Jurgen Ruesch and Gregory Bateson) ให้ความหมาย โดยสรุปว่าการสื่อสารไม่ใช่การถ่ายทอดข่าวสารด้วยภาษาพูดและเขียน โดยมีเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่หมายถึงพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลหนึ่งกระทำ แล้วส่งผลให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจ

พจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Oxford English Dictionary) ให้ความหมายว่า การให้ การนำ การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้อื่นๆ

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้แตกต่างกัน ซึ่งบางคนให้ความหมายครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมที่ไม่ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย บางคนถือว่าการสื่อสารคือการแสดงออกทุกอย่าง ที่ผู้อื่นเข้าใจได้ ไม่ว่าจะการแสดงนั้นจะมีเจตนาให้ผู้อื่นเข้าใจหรือไม่ก็ตาม จึงอาจสรุปได้ว่า การสื่อสาร คือการที่มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตน ไปยังบุคคลอื่น และการรับความรู้ ความคิดจากบุคคลอื่น มาปรับพฤติกรรมของตนเอง

โดยกระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งการถ่ายทอด และการรับความรู้ ความคิดมีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การใช้รหัสสัญญาณโดยตรง เช่น การใช้สัญญาณเสียง ภาษาพูด สัญลักษณ์ ภาษาเขียน ภาษาท่าทางตลอดจนรหัสสัญญาณอื่นๆ ที่กระทำโดยตรง ระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับ
2. การใช้เครื่องมือในการถ่ายทอด เป็นการสื่อสารโดยผ่านทางเครื่องมือ เช่น การใช้โสตทัศนอุปกรณ์วิทยุกระจายเสียง คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ
3. การถ่ายทอดโดยกระบวนการทางสังคม เช่น การปฏิบัติสืบทอดทางประเพณี ศาสนา วัฒนธรรมและระบบอื่นๆ ของสังคม

ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสาร เป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของคนทุกคน และมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำสิ่งใด ล้วนต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น จะเห็นได้จากการที่คนพยายามคิดค้นและพัฒนาวิธีการสื่อสารมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนเครื่องมือหรือเทคนิควิธีการต่างๆ ล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคน ต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ หากการสื่อสารไม่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งแล้ว เครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่างๆ เหล่านี้ก็คงไม่เกิดขึ้นและพัฒนามาให้เห็นดังเช่นในปัจจุบัน

ในสภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกันมากขึ้นเช่นปัจจุบัน การสื่อสารก็ยังคงมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้ มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้าน คือ

1. ด้านชีวิตประจำวัน ในชีวิตประจำวันหนึ่ง ๆ แต่ละคนจะต้องสื่อสารกับตัวเองและสื่อสารกับผู้อื่นตลอดเวลา นับตั้งแต่เวลาตื่นนอนก็ต้องสื่อสารกับตัวเองและคนอื่นที่อยู่ใกล้ตัว การฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ออกจากบ้านไปปฏิบัติภารกิจประจำวันต้องพบปะบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ต้องทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา ไม่ในฐานะผู้ส่งสารก็ในฐานะผู้รับสาร หากคนเราขาดความรู้หรือทักษะการสื่อสาร ก็อาจทำให้การปฏิบัติภารกิจประจำวันอาจบกพร่องได้
2. ด้านสังคม การรวมกลุ่มในสังคมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ จะต้องมีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ มีกระบวนการทำให้คนยอมอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาสังคม มีการถ่ายทอดความรู้และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. ด้านธุรกิจอุตสาหกรรม เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้า การประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กรการบริหารติดต่อประสานงาน การฝึกอบรมพนักงาน การใช้เครื่องมือเทคโนโลยี การสื่อสาร ฯลฯ กิจกรรมด้านธุรกิจอุตสาหกรรมจะต้องมีการสื่อสารที่ดี จึงจะประสบผลสำเร็จได้
4. ด้านการเมืองการปกครอง กิจกรรมด้านการเมืองการปกครองจะต้องใช้การสื่อสารทุกขั้นตอน เช่น การประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาล การสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องต่างๆ การบังคับบัญชาสั่งการการให้บริการประชาชน การชักชวนให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายซึ่งล้วนจะต้องใช้เทคนิควิธีการของการสื่อสารทั้งสิ้น
5. ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งต้องมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ เช่น การค้า การทหาร การทำสนธิสัญญา ฯลฯ การมีนักการทูตประจำในประเทศต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ มีความจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่เสมอ หากผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และทักษะในการสื่อสารเพียงพอ ย่อมสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

ประเภทของการสื่อสาร

การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) การคิดหรือจินตนาการกับตัวเอง เป็นการไตร่ตรองกับตัวเองก่อนที่จะมีการสื่อสารประเภทอื่นต่อไป

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำการสื่อสารกันอย่างมีวัตถุประสงค์ เช่น การพูดคุย ปรัชญาหาหรือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การสื่อสารกลุ่มย่อย (Small-group Communication) การสื่อสารที่มีบุคคลร่วมกันทำการสื่อสารเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันแต่จำนวนไม่เกิน 25 คน เช่น ชั้นเรียนขนาดเล็ก ห้องประชุมขนาดเล็ก

การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large-group Communication) การสื่อสารระหว่างคนจำนวนมาก เช่น ภายในห้องประชุมใหญ่ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ชั้นเรียนขนาดใหญ่

การสื่อสารในองค์กร (Organization Communication) การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในหน่วยงาน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง เช่น การสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่ลูกน้อง

การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) การสื่อสารกับคนจำนวนมากในหลายๆ พื้นที่พร้อมกัน โดยใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อกลางเหมาะสำหรับการส่งข่าวสารไปยังผู้คนจำนวนมากๆ ในเวลาเดียวกัน

การสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication) การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันในเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม การเมืองและสังคม เช่น การสื่อสารทางการทูต การสื่อสารเจรจาต่อรองเพื่อการทำธุรกิจ

องค์ประกอบของการสื่อสาร

ผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Sender and Receiver) ในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเองมีองค์ประกอบที่สามารถช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill) อันประกอบด้วย การพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและรวมถึง การแสดงออกทางท่าทาง และกิริยาต่างๆ เช่น การใช้สายตา การยิ้ม ท่าทางประกอบ และสัญลักษณ์ต่างๆ การฝึกฝนทักษะทางการสื่อสารและรู้จักเลือกใช้ทักษะจะช่วยส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารได้ทางหนึ่ง อีกด้านคือ ทักษะคติ (Attitude) การมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นต่อตนเอง ต่อเรื่องที่ทำ การสื่อสาร หรือแม้กระทั่งต่อช่องทางและตัวผู้รับสารที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆ ก็สามารถทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้ามหากว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีแล้วก็จะยอมทำให้เกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีผลต่อการสื่อสาร ทั้งความรู้ในเนื้อหา ถ้าไม่รู้อาจไม่สามารถสื่อสารให้ชัดเจน หรือทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ผู้รับสารหากขาดความรู้ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจตัวสารได้ อีกด้านหนึ่งคือ ความรู้ในกระบวนการสื่อสาร ถ้าไม่รู้ในส่วนนี้ ก็ไม่สามารถวางแผนทำการสื่อสารให้สำเร็จได้เช่นกัน ด้านสุดท้ายคือ สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) สถานภาพของตัวเองในสังคม เช่น ตำแหน่งหรือหน้าที่การงานจะมีส่วนกำหนดเนื้อหา และวิธีการในการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม วิธีทางในการดำเนินชีวิตก็มีส่วนในการกำหนดทัศนคติ ระบบความคิด ภาษา การแสดงออกในการสื่อสาร ด้วยเช่นกัน เช่น สังคมและวัฒนธรรมของเอเชียและยุโรปทำให้มีรูปแบบการสื่อสารที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งสังคมการเมืองกับสังคมชนบทก็มีความแตกต่างกัน

วันที่.....	30	พ.ศ.	2552
เลขทะเบียน.....	044751	ตบ3	

ภพ.
915.9304
ธช 311จ
ธ.กร.๕๕๓๗.

สาร (Message) ตัวสารคือ เนื้อหา ข้อมูล หรือความคิดที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร ซึ่งก็จะมีองค์ประกอบอยู่คือ การเข้ารหัส (Code) จะเป็นกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย เนื้อหา (Content) ก็คือเนื้อหาสาระที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร และอีกส่วนหนึ่งคือการจัดสาร (Treatment) เป็นการเรียบเรียงรหัส และเนื้อหาให้ถูกต้องเหมาะสมได้ใจความ

ช่องทาง (Channel) ช่องทางและสื่อจะเป็นตัวเชื่อม ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าด้วยกัน การเลือกใช้สื่อสามารถเป็นตัวลดหรือเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารได้ ในการเลือกสื่อต้องพิจารณาถึงความสามารถของสื่อในการนำสาร ไปสู่ประสาทสัมผัส หรือช่องทางในการรับสาร ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การลิ้มรส

การสื่อสารระหว่างบุคคล

องค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือ เพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกันเป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ความใกล้ชิด การที่บุคคลอยู่ใกล้ชิดกันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์มากกว่าบุคคลที่ห่างไกลกัน
2. ความเหมือนกันหรือความคล้ายกัน ซึ่งโดยทฤษฎีแล้วมนุษย์มีแนวโน้มที่จะสร้างความสัมพันธ์ และมีความชอบพอกับคนที่มีความเหมือนหรือคล้ายกับตัวเอง
3. สถานการณ์เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกที่ดีร่วมกัน การมีโอกาสได้ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ความสะดวกหรือร้อนในการที่จะพบปะกับผู้อื่น การถูกแยกตัวออกจากสังคมนาน ๆ และการเต็มเต็มความต้องการของกันและกัน

บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารระหว่างบุคคล

โดยทั่วไป การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นจะหมายถึง ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร อันนำไปสู่ความหมายที่ร่วมกันสมบูรณ์แบบ ดังนั้น การสื่อสารระหว่างบุคคลจึงมีเพื่อ

1. การสร้างความเข้าใจร่วมกัน คือการสื่อสารที่มุ่งเน้นให้ผู้สื่อสารเข้าใจเนื้อหาหรือข้อมูลร่วมกันอย่างถูกต้อง ลักษณะเช่น การสื่อสารภายในองค์การเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. การสื่อสารเพื่อสร้างความชื่นชอบ การสื่อสารโดยทั่วไปมิใช่มุ่งเฉพาะสื่อสารแต่ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น การมีอารมณ์ร่วมและความพึงพอใจจะช่วยสร้างสัมพันธภาพและความรู้สึกชื่นชอบในการสื่อสารซึ่งกันและกัน
3. การสื่อสารเพื่อสร้างอิทธิพลต่อการมีทัศนคติร่วมกัน ความล้มเหลวในการสื่อสารบางครั้งเกิดจากความไม่เข้าใจในความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจะสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ตรงกันจึงจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้
4. การสื่อสารเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารคือ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน ดังนั้น การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันจะช่วยให้การสื่อสารในครั้งต่อ ๆ ไปมีประสิทธิภาพอยู่ร่วมกันได้
5. การสื่อสารเพื่อทำให้เกิดการกระทำตามความต้องการ ในการสื่อสารวัตถุประสงค์ประการหนึ่งที่มีกเกิดตามมา คือ การสร้างความมุ่งหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดความคิดเห็นร่วมกันและการกระทำร่วมกันในสิ่งที่ต้องการ

การสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

มนุษย์เราจะสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็ต่อเมื่อมีบรรยากาศของความเข้าใจกัน และความไว้วางใจกัน โดยความสัมพันธ์ของมนุษย์สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. ความสัมพันธ์ด้านกายภาพ (Physical Relationship) เช่น การอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน กลุ่มเดียวกัน หรือทำงานที่เดียวกัน อีกประเภทหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ (Climate or Social-psychological Relationship) โดยความสัมพันธ์จะพัฒนาขึ้นได้จะต้องประกอบด้วย

1.1 สภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ การสร้างบรรยากาศของการสื่อสารให้เอื้อและสนับสนุนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารจะช่วยเกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น เช่น การเป็นเพื่อนแก่กันการเคยพบปะกันมาก่อน เคยทำงานร่วมกัน หรือแม้กระทั่งการเข้าอกเข้าใจกัน

1.2 ระยะเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน เวลาเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์มากขึ้น ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.3 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข่าวสารของมนุษย์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แลกเปลี่ยนข้อมูลกันในแนวกว้าง (Breadth) และแนวลึก (Depth) ในแนวกว้างนั้นจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ไปในระดับผิวเผิน เช่น เพิ่งรู้จักกันก็จะคุยกันในหัวข้อที่หลากหลายออกเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ อาหาร การท่องเที่ยวแต่ถ้าเป็นแนวลึกก็จะเป็นเรื่องที่เป็นส่วนตัวมากขึ้น อาจเกี่ยวกับครอบครัวและหน้าที่การงานซึ่งเกิด

การสื่อสารขึ้น ในแบบใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้สื่อสารมีความตั้งใจที่จะให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นในระดับใด

1.4 การไว้วางใจซึ่งกันและกัน การที่บุคคลมีความไว้วางใจ รู้สึกปลอดภัย สบายใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็มีแนวโน้มที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ได้ง่ายขึ้น

1.5 ความรักและการควบคุมซึ่งกันและกัน ความรัก ความเกลียด การควบคุม การชี้นำ การช่วยเหลือกัน การร่วมมือกัน สามารถส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ได้ 2 แบบ คือ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน คือทั้งสองฝ่ายได้รับการตอบสนองจุดมุ่งหมายร่วมกันจากความสัมพันธ์ และได้รับผลประโยชน์ทั้งคู่ ในอีกแบบก็คือความสัมพันธ์แบบถาวร โดยการสื่อสารที่เกิดขึ้นบ่อยๆ จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เกิดให้ยืนยาวขึ้น

พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เกิดขึ้น มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ถือเป็นขั้นตอนแรกของการสร้างความสัมพันธ์เพื่อที่จะสร้างความคุ้นเคยก่อนนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อไป ซึ่งก็จะเป็นการพูดคุยหรือสนทนาในเรื่องสัพเพเหระทั่วๆ ไป

2. ขั้นการรักษาความสัมพันธ์ให้ยืนยาว หลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ขั้นแรกก็จะก้าวเข้าสู่ขั้นของการรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสมบูรณ์แบบ ซึ่งขั้นตอนที่ทำได้ยาก และต้องใช้ความพยายาม มักจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะรู้สึกมีความคุ้มค่าที่ได้มีความสัมพันธ์กัน

3. ขั้นหยุดหรือเลิกความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ขั้นตอนนี้นับเป็นขั้นถดถอยหลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ในขั้นสูงสุดแล้ว โดยจะเป็นการยุติความสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ การบอกหยุดความสัมพันธ์โดยตรง (Directness) ซึ่งเป็นการให้เหตุผลโดยตรงและอาจทำให้เป็นการทำร้ายจิตใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ อีกลักษณะหนึ่งคือการบอกหยุดความสัมพันธ์โดยทางอ้อม (Indirectness) เป็นการให้เหตุผลทางอ้อม เพื่อเลี่ยงการทำร้ายความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง

ลักษณะการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1. การเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการที่จะสามารถช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ เช่น การมีทัศนคติที่ดีต่อตัวเราเอง

เข้าในตัวเอง การใช้ภาษาที่ดีทั้งคำพูด และกิริยาการแสดงออก ความมั่นใจในการเริ่มต้นสนทนา การจดจำชื่อและให้ความสำคัญคู่สนทนา การเป็นผู้ฟังที่ดี การเปิดเผยตัวเองเพื่อให้ผู้อื่นรู้จักตนเอง

2. การสานความสัมพันธ์ หลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ขึ้นแล้ว ควรจะต้องรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ ซึ่งก็มีหลายวิธีการที่ควรทำ เช่น การสนใจเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน การให้อภัยซึ่งกันและกัน ขอมรับข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่ง เคารพสิทธิหน้าที่ และการให้ความรักความเอื้ออาทร ก็สามารถช่วยให้รักษาความสัมพันธ์ไว้ได้

บทบาทของการสื่อสารที่มีต่อสังคม

นักสังคมวิทยาได้เสนอแนะไว้แล้ว จะเห็นว่า การสื่อสารนั้นควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. การสื่อสารมีส่วนช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาของสังคมในด้านที่เกี่ยวกับการปรับตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับสังคม เช่น ชี้แจงให้เห็นปัญหาของเด็กซึ่งเกิดจากการถูกทอดทิ้งเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ซึ่งเป็นผลกระทบต่อจิตใจของเด็กและอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในอนาคต ตัวอย่างเช่น การโฆษณา “ปลูกฝังความอบอุ่นในบ้านเพื่อพัฒนารากฐานของสังคม”

2. การสื่อสารมีส่วนทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติ การขาดแคลนพลัง เช่น การโฆษณาของบริษัทปูนซีเมนต์ที่มีส่วนช่วยรักษาดินน้ำธรรมชาติ โฆษณานี้อาจจะทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้

3. การสื่อสารมีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมในสังคม บทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมของสังคมนี้กำลังแพร่หลายในยุคปัจจุบัน ซึ่งทางภาครัฐบาลได้มีนโยบายมุ่งส่งเสริมค่านิยม 4 ประการ คือ ประหยัด นิยมไทย มีวินัย และรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

4. การสื่อสารมีส่วนช่วยในการขอความร่วมมือจากประชาชน บทบาทของการสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือในการบริจาคเพื่อสาธารณกุศลต่าง ๆ การสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิพัฒนาเด็ก สมทบทุนสร้างตึกโรงพยาบาล บริจาคโลหิตของสภากาชาดไทย

5. การสื่อสารส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของสังคม เช่น การเกิดกระแสบริโภคนิยม (Consumerism) หรือเป็นแฟชั่นตามสมัยนิยม ที่อาจจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยอาจจะมีเปลี่ยนแปลงในการบริโภคสินค้าและนวัตกรรมใหม่ๆ มากขึ้น จนในบางครั้งก็อาจเป็นผลกระทบต่อแผนของโครงสร้างสังคมเดิมและเกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นได้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อบุคคล

ความหมายของสื่อบุคคล

สื่อ แปลมาจากคำว่า medium หรือ media ซึ่งเป็นภาษาละติน แปลว่า กลาง อยู่ตรงกลาง สิ่งที่อยู่ตรงกลาง แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาอังกฤษก็มีความหมายกว้างออกไป จนรวมถึงวิธี (means) สิ่งแวดล้อมห่อหุ้ม (environmental element) อาทิ อากาศสำหรับคน น้ำสำหรับปลา เครื่องมือ (instrument) ตัวแทนหรือตัวนำ (agency) วัสดุ (material) เทคนิค (technique) หรือแม้แต่ person as medium แต่เมื่อวิชาการด้านการสื่อสาร และการสื่อสารมวลชนก้าวหน้ามากขึ้น คำว่า สื่อ (medium หรือ media) ก็ได้รับการวิเคราะห์ศึกษาและตกแต่งพัฒนาจนมีความหมายเป็นศัพท์เทคนิค (technical term) หรือศัพท์เฉพาะที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะสื่อกลายเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียมิได้ในการสื่อสารทุกรูปแบบและทุกประเภท ความหมายเดิมที่จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องของภาษาที่ใช้ในการพูดหรือการสอน (อาทิ ภาษาไทยที่เป็นสื่อการสอนที่ใช้กันมากที่สุดในสถาบันการศึกษาของไทย) ก็ได้ขยายออกมารอบคลุมถึงสื่อวัตถุ (อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์) สื่อบุคคล (อาทิ สื่อภาษา สื่อท่าทาง พ่อสื่อแม่สื่อ สื่อประชาชน หรือ population media) สื่อผสม (อาทิ สื่อมวลชน สื่อการสอน สื่อข้อมูล สื่อโสตทัศน์) หรือแม้กระทั่งสาร (อาทิ สื่อวัจนะภาษา สื่ออวัจนะภาษา)

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ (Controllable Media) ได้แก่

- สื่อสิ่งพิมพ์ Print Media)
- สื่อบุคคล (Personal Media)
- สื่อโสตทัศน์ (Audio-visual Media)
- สื่อกิจกรรมต่าง ๆ (Activity Media)

2. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Media)

- สื่อมวลชน (Mass Media)

จากการที่สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ประเภทหนึ่ง และสื่อบุคคล (Personal Media) เป็นวิธีการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด ใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากใน กลุ่มประชาชนทั่วไปเครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูดกริยาท่าทางการแสดงออกทางอากัปกริยา วิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลักด้วยวิธีการสนทนา อภิปรายบรรยายสาธิตประชุมคำพูด (spoken word) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทุกคนคุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ ในชีวิตส่วนตัว สื่อคำพูดจึงเป็นสื่อที่เก่าแก่

ที่สุดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้หากคำพูดนั้นพูดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สังคมยกย่องนับถือก็จะยิ่งเพิ่มน้ำหนักในคำพูดนั้นมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การพูดจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดชักนำความรู้สึคนึกคิดของมนุษย์ออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ คำพูดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์เกิดความร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (2550 : www.bloggang.com)

สื่อบุคคล (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551 : <http://www.info.mbu.ac.th>) หมายถึง ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ สื่อบุคคลอื่น สื่อบุคคลจัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโน้มน้าวจิตใจ เนื่องจากติดต่อกับผู้รับสารโดยตรง ส่วนใหญ่อาศัยการพูดในลักษณะต่างๆ เช่น การสนทนาพบปะพูดคุย การประชุม การสอน การให้สัมภาษณ์ การได้วาที การอภิปราย การปาฐกถา และการพูดในโอกาสพิเศษต่างๆ แต่สื่อบุคคลก็มีข้อจำกัดคือ ในกรณีที่เนื้อหาเป็นเรื่องซับซ้อน การใช้คำพูดอย่างเดียวอาจไม่สามารถสร้างความเข้าใจได้ทันที และเป็นสื่อที่ไม่ถาวร หากแก่การตรวจสอบและอ้างอิง นอกจากนี้จะมีผู้บันทึกคำพูดนั้นๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกเสียงเอาไว้

สื่อบุคคลหรือการสื่อสารด้วยคำพูดนั้นมี 2 แบบคือ

- แบบที่เป็นทางการ (Formal oral communication) เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การประกาศข่าวการให้สัมภาษณ์การสัมมนา

- แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal oral communication) คือ การพูดจา สนทนาปราศรัยต่างๆ ในการพูดที่เป็นทางการนั้น ผู้พูดจะต้องพูดให้ผู้ฟังสนใจ เข้าใจ ประทับใจ เกิดศรัทธา แล้วยังอาจจะมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ ในทางการพูดด้วย เช่น เพื่อให้ข่าวสารความรู้ เพื่อชักจูงใจ เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติการหรือทำให้รู้สึกซาบซึ้ง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายจะมี 2 ลักษณะ คือ จุดมุ่งหมายที่เปิดเผย หรือจุดมุ่งหมายที่ปกปิด

ประเภทของคำพูดที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์

1. การพบปะพูดคุยจาธรรมชาติ
2. การจัดตั้งหน่วยติดต่อสอบถาม
3. การพูดติดต่อทางโทรศัพท์
4. การแสดงปาฐกถา

ลักษณะของสื่อบุคคล

1. การพูดสนทนาเป็นการสื่อสารของบุคคลโดยทั่วไปในวงสนทนาซึ่งเป็นการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันทั่วไป

2. การอภิปราย เป็นการสื่อความโดยกลุ่มคนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน
3. การบรรยาย เป็นการสื่อความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจต่อเนื่องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยผู้ฟังเป็นผู้รับสารและผู้บรรยายเป็นผู้ให้สาร
4. การประชุม เป็นการร่วมกันปรึกษาหารือกันในกลุ่มหรือทีมงานอย่างมีระบบและระเบียบวิธีการประชุม เช่นการยกมือก่อนพูดแสดงความคิดเห็น มีการจดบันทึกรายงานการประชุม และมีประธานการประชุม
5. การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถขึ้นในเรื่องที่ได้รับการฝึกและอบรมมา
6. การสัมมนา เป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง ทั้งให้และรับความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา
7. การพูดในที่ชุมชน เป็นการพูดในที่สาธารณะหรือชุมชนในวาระหรือโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจความรู้อย่างรอบคอบและยั้งคิดลดอคติความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวต่างๆ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของคนทุกคนที่เราต้องเคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา ได้มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้าร่วมอาจจะเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน การรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ (คุยมณี อายุวัฒน์ และคณะ, 2535 : 35)

อรุณ รักรธรรม (2536 : 270) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจกรรมในด้านของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งขององค์การ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2543 : 176-177) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่บุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือ การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ หรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

สหประชาชาติ (United Nation อ้างถึงใน งามตา สุขประเสริฐ. 2543 : 23) ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น เป็นไปโดยการเน้นที่การให้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท

งามตา สุขประเสริฐ (2543:23) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในองค์กร โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่พ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาให้ลุล่วงไป

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การ อาจเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทั้งกระบวนการ โดยการร่วมแสดงความคิดเห็น หรือกระทำในสิ่งที่มีความคิดเห็นตรงกัน เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหา รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หากสำรวจความพยายามของภาครัฐหรือหน่วยงานราชการที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ทุ่มเทความพยายามไม่น้อยที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจากระดับต่ำสุด คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ไปจนถึงระดับสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการตัดสินใจ มีดังนี้ (ทวิวงศ์ ศรีบุรี, 2538 : 95)

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ และหน่วยราชการ โดยเฉพาะ โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน อันเป็นสิทธิของประชาชนที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

2. การสำรวจสาธารณะ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสำรวจทัศนคติและปฏิกิริยาตอบสนองต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเป็นที่สนใจ หรือ โครงการที่สำคัญใด ๆ ของรัฐ ซึ่งมักจะทำการสำรวจสาธารณะหลังจากที่ได้ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ไปแล้วระยะหนึ่ง

3. การประชาพิจารณ์ หรือการรับความคิดเห็นของประชาชน เป็นความสำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐจะต้องมีเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ ที่จะนำเอาข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของรัฐมาพิจารณาประกอบการดำเนินโครงการนั้นๆ การรับฟังเสียงประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และถกเถียงเกี่ยวกับแผนและโครงการด้วยตนเอง จะช่วยให้เกิดกระบวนการสังเคราะห์ในการวางแผนและการดำเนินโครงการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อการวางแผนและดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการเปรียบเทียบประโยชน์ที่ประชาชนหรือประเทศจะได้รับกับสิ่งที่ต้องสูญเสียไปเพื่อให้มีโครงการนั้น ๆ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้น คือ ความชอบธรรมและความเป็นธรรมที่จะมีการนำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้

5. การเจรจาต่อรอง เป็นกระบวนการหนึ่งของการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งเป็นความพยายามที่จะนำคู่กรณีของความขัดแย้งเข้ามาสู่กระบวนการหาข้อยุติการแก้ปัญหาที่แต่ละฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน

6. การมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในการตัดสินใจ โดยการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้มากขึ้น โดยเพิ่มอำนาจและความเป็นอิสระของหน่วยงานท้องถิ่นพร้อม ๆ กับการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถกำหนดปัญหาความต้องการและวิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขาได้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในการตัดสินใจมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อคิดเห็นต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดและการดำเนินโครงการของรัฐ เพื่อให้ผลประโยชน์ตกอยู่ที่ประชาชนและประเทศมากที่สุด

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1981 อ้างถึงใน อนุศักดิ์ เป้าบุญปรุง, 2542 : 23) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม ที่ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการและการบริหาร การใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุได้

แคร์รี่ (Cary, 1976 : 144) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 5 รูปแบบ คือ

1. เป็นสมาชิก (membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (attendance at meetings)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาค (Financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (membership on committees)
5. เป็นผู้นำหรือประธาน (position of leadership)

นอกจากนี้ แคร์รี่ ยังได้แบ่งแบบของผู้มีส่วนร่วม (type of participants) คือ

1. ผู้กระทำ (actor)
2. ผู้รับผลการกระทำ (recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (public)

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980 : 213-218) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ
  - การตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่ม
  - การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม
  - การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (implementation) อาจเป็นในรูปของการเข้าร่วมโครงการให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร การเข้าร่วมบริหาร การร่วมมือ ทั้งการเข้าร่วมมือร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

จากแนวคิดข้างต้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในสังคมนั้นๆ ได้มีการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนของ

คนในการพัฒนา หรือดำเนินการเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาอันมีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและสังคม โดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษา การเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการวางแผนการเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรม และ โครงการต่างๆ การติดตาม และการประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบงานทั้งระบบอย่างครบวงจร

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้เงินตราเข้ามาสู่ประเทศและท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก และเป็นการสร้างงานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย ความสำเร็จในด้านการท่องเที่ยวได้นำมาซึ่งความสำเร็จในด้านการกระตุ้นการลงทุนในกิจการต่างๆ รวมทั้งอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวด้วย การท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวก็มีหลายประการ เช่น การทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากร ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามที่เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว

สมักร ณะเกิงสุข (2546 : 29-30) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เป็นเป้าหมายสำคัญที่ได้รับการเน้นให้มีกระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นครอบคลุมการมีส่วนร่วมขององค์กรอื่น ๆ ด้วย แต่ได้เน้นการให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่นในอันที่จะมีบทบาทในการกำกับดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น คือ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาให้เกิดความรัก ความหวงแหน ดูแลรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพิ่มพูนรายได้จากระบบและเรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติได้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และสามารถมีสัมพันธภาพเชิงธุรกิจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. ประชาชนในท้องถิ่นร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และให้มีส่วนรับรู้แผนระดับชาติ แผนระดับท้องถิ่น ระบบปฏิบัติโครงการ และกิจกรรมต่างๆ โดยให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติได้ในการจัดการ และดำเนินการเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ประชาชนในท้องถิ่นมีความรัก ความหวงแหน มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำหนดนโยบาย

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์การ เพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์การภายนอก ทั้งที่เป็นองค์การของรัฐ เอกชน นิติบุคคลหรือเอกชน ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. เกิดการกระจายรายได้ผ่านระบบและกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มพูนรายได้จากส่วนนี้

การท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมมีแนวโน้มการเติบโตสูงขึ้นมาโดยตลอดทั้งด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ปี 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้นประมาณ 10 ล้านคน เมื่อเทียบกับปีก่อนเพิ่มขึ้นประมาณ 6% ถึงแม้ว่าเกิดเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐฯ เมื่อ 11 กันยายน 2544 จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเดือนกันยายนและตุลาคม ลดลง แต่กลับสูงขึ้นเป็นปกติตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน จนถึงสิ้นปี และทางการคาดว่าในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (ปี 2549) จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 14 ล้านคน หรือขยายตัวเฉลี่ย 7% ต่อปี นับจากปี 2546 องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้ประมาณการแนวโน้มเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549) จะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 7.8% ต่อปี อย่างไรก็ตาม ในขณะที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวจักรสำคัญ ในการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศแต่ในขณะเดียวกันผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับการเติบโตที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ทะเลโบราณสถาน รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากขาดการอนุรักษ์และฟื้นฟู สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหาคอขวดของการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ด้อยค่าลงไปความได้เปรียบในการแข่งขัน ลดลง เนื่องจากสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ไม่สามารถคงสภาพสมบูรณ์ตามธรรมชาติได้ยาวนาน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อโครงสร้างของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้ในอนาคต

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐบาลได้ประกาศ “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ธุรกิจ

เอกชน รวมถึงประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวของประเทศให้ยั่งยืน และเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย วาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วย นโยบายการจัดการให้การท่องเที่ยวมีเอกภาพ และมั่นคงเพื่อให้มีการอนุรักษ์มรดกการท่องเที่ยวของชาติและถ่ายทอดไปยังลูกหลานตลอดไป ให้การท่องเที่ยวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับ โดยเป็นวิธีการให้การศึกษาแก่เยาวชนและเป็นโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของประชาชน รวมทั้งให้เป็นวิถีทางที่ใช้รักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายโอกาสการสร้างรายได้ การสร้างงาน และกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประการสุดท้าย คือให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศยกระดับมาตรฐานคุณภาพและการจัดการในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ประชาชนคนไทยได้รับสวัสดิการและผลประโยชน์สูงสุดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศเอาไว้ได้ด้วย (www.ismed.or.th/SME/sre/upload/knowledge)

ภายใต้วาระแห่งชาติ “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ภาครัฐจึงได้กำหนดให้มีกลยุทธ์การบริหารแผนปฏิบัติการและปรับโครงสร้างเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน โดยมีมาตรการดังต่อไปนี้

- (1) วัดผลผลิตภณฑัฒรวมประชาชาติ หรือ GDP ที่มาจากการท่องเที่ยว
- (2) พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดเขตท่องเที่ยว (Tourism Zone) รวมทั้งการกำหนดให้องค์กรท้องถิ่นพัฒนาและกำกับแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนรวมถึงการให้อำนาจองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประสานงานและติดตามปัญหาการท่องเที่ยว
- (3) จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (สกอ. พสท.) ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (กอ.พสท.) ด้วยการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน รวมถึงจัดตั้งสมัชชาของค์การบริหารการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวระดับจังหวัดและท้องถิ่น

(4) กำหนดให้มีการจัดตั้งงบประมาณเฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 ของรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และให้มีแผนงานด้านการท่องเที่ยวในงบประมาณ ซึ่งครึ่งหนึ่งของงบประมาณนี้จะต้องกระจายรายได้สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) ร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยว ที่จะมีการพัฒนากำหนดบทบาทของหน่วยราชการ ต่างๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

(6) ปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานะด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีในปัจจุบัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมี ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

นอกจากกลยุทธ์การบริหารแผนปฏิบัติการและปรับโครงสร้างเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แล้ว ยังมีกลยุทธ์อื่นๆ ที่สำคัญ อาทิ กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยว ส่วน ท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งปัจจุบันมีประมาณเกือบ 80 แห่ง และองค์การ บริหารส่วนตำบล (อบต.) ประมาณ 6 พันกว่าแห่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว วางแผนและ จัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่พอใจของนักท่องเที่ยว สามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวได้ ในระยะยาว กลยุทธ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มุ่งควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

จากการท่องเที่ยว ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและลดปัญหามลภาวะ โดยการประกาศ นโยบายต่างๆ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับพื้นที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ กลยุทธ์พัฒนา ระบบสารสนเทศและการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการสร้างระบบสารสนเทศเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศให้สมบูรณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เร่งรัดและเพิ่ม การให้ข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-information) รวมทั้งช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือทางการแข่งขันและสร้าง โอกาสทางการตลาด (E-marketing) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี กลยุทธ์พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวใน ภูมิภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก โดยการทำแผนการตลาดร่วมกับสายการบินต่างชาติอื่นๆ การเพิ่ม เที่ยวบินมายังท่าอากาศยานหลักของไทยจากสายการบินนานาชาติ เป็นต้น

หลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วย (ดวงเนตร กรี่เงิน, 2547:2-4)

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว
2. การลดการบริโภคที่มากเกินไปและลดปริมาณของเสีย เพื่อหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายใน การทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมึ ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว
5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่จะสร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวด้วย
7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน
8. การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกความคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรในท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับของการบริการการท่องเที่ยว
9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างครบครัน จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
10. การวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวสมุทรสงครามมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอาชีพ และระยะเวลาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์ในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ปัจจัยด้านการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง สำหรับปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองส่วนใหญ่เห็นว่าเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่มีง่าย ไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังและไม่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง และเห็นว่าส่วนราชการทำการประชาสัมพันธ์น้อยไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

และตำบล ไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขาดการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองอย่างจริงจัง รวมทั้งประชาชนมักไม่มีเวลาเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง เนื่องจากต้องทำมาหากินเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ

รวีกานต์ แสนไชย (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษารณาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของการจัดการที่ยั่งยืน โดยใช้โครงการรณาคารขยะชุมชนวัดกลางเป็นกลยุทธ์ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการรณาคารขยะชุมชนวัดกลางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้การศึกษาข้อมูลทางวิชาการ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้เกี่ยวข้อง 50 คน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการรณาคารขยะชุมชนวัดกลาง เป็นการใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการจัดการแบบยั่งยืน เพราะมีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนคิดริเริ่มค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชน วางแผนดำเนินกิจกรรมลงทุนและปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งปัจจัยที่ทำให้สมาชิกในชุมชนวัดกลางเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการรณาคารขยะมี 11 ประการ คือ รูปแบบของโครงการ การประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชน ความพร้อมของประชาชนในชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก ผู้บริหารโครงการ ความเข้มแข็งของชุมชน ความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ความต้องการการยอมรับจากสังคม และความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ชนรุ่นหน้า โดยมีรูปแบบการดำเนินงานของรณาคารขยะชุมชนวัดกลางเป็นกลยุทธ์หนึ่งของการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีและเหมาะสม สำหรับชุมชนในระดับท้องถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

วิวัฒน์ชัย บุญญานพวงศ์ (2544) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านเกาะเกร็ด ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ชาวมอญเริ่มเข้ามาอยู่ที่บ้านเกาะเกร็ดในสมัยกรุงศรีอยุธยา ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา มีนิสัยรักสงบ เลื่อมใสพระพุทธศาสนา ซึ่งเห็นได้จากการสร้างวัดขึ้นอย่างสวยงาม และเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ชาวมอญยังชอบงานประเพณี ลักษณะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

วัฒนธรรมชุมชนในกิจกรรมการทำบุญในวันสงกรานต์เป็นประจำสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ เพราะเป็นประเพณีที่แสดงออกได้ถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และขอพรผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นงานบุญใหญ่ประจำปีของชาวมอญเกาะเกร็ด นอกจากนี้ยังมีประเพณีงานศพ มอญทุกคนจะต้องไปร่วมงานโดยไม่ต้องบอกกล่าว ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวมอญยังคงสืบทอดทางวัฒนธรรมไว้ในท่ามกลางสังคมที่มีกำลังความเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ผลการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ส่วนการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาวมอญที่มีการศึกษา จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อย เพราะอาชีพและวิถีชีวิตที่ทันสมัย

ปาริชาติ ห่วงศรี (2545) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน รวมถึงปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชายหาดบางแสน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน ทักผ่อนทัศนศึกษา โดยนิยมเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว กับเพื่อน ครอบครัวหรือญาติ และจะมาเช้า-เย็นกลับ ส่วนใหญ่นิยมมาเล่นน้ำทะเล นั่ง-นอนพักผ่อน และเดินเล่น โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์จากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสนใจในข่าวสารในระดับปานกลาง และมีความเห็นว่า สื่อสารมวลชนมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ค่อนข้างน้อย สำหรับปัจจัยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ตามอายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ รูปแบบของการท่องเที่ยว พบว่า มีเพียงปัจจัยอายุของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ในระดับปานกลาง

สมชัย ศิริสมบัติ (2545) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลปูลู่ “เมืองน่าอยู่” : กรณีศึกษาเทศบาลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลให้กรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่ โดยศึกษาจากกรรมการชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง จำนวน 18 ชุมชน ๆ ละ 9 คน รวม 162 คน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองน่าอยู่ ตามเกณฑ์ตัวชี้วัดทั้งสี่ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านบริการสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจสังคม ผลปรากฏว่า กรรมการชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมมากในกิจกรรมการร่วมประชุมวางแผน ร่วมเป็นกรรมการจัดกิจกรรม ร่วมออกแรง วัสดุ

หรือเงิน และร่วมรับทราบเมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ส่วนกิจกรรมร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กรรมการชุมชนมีระดับของการมีส่วนร่วมปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความสัมพันธ์กับผู้นำโครงการ และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่มือเมืองน่าอยู่ ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมให้กรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลคู่มือเมืองน่าอยู่เพิ่มขึ้น ผู้นำโครงการจึงควรประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น เพื่อให้กรรมการชุมชนได้ติดตามรับทราบและซึมซับ ข้อมูลข่าวสารพร้อมทั้งทราบถึงประโยชน์จากโครงการที่เกิดแก่ประชาชนในท้องถิ่น และผู้นำโครงการควรเพิ่มบทบาทเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวก ประสานงานสนับสนุน ช่วยเหลือ พบปะ พูดคุย สร้างความเป็นกันเองกับกรรมการชุมชนคาดว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนจะเพิ่มขึ้น

ธีรพัฒน์ คือค้น (2546) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่และนอกพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับสูง มีระดับทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมในระดับเห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับทัศนคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตพื้นที่เช่นกัน โดยปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ระดับการศึกษา และการได้รับข่าวสาร ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ตำแหน่งทางสังคมและการได้รับข่าวสาร และไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีผลต่อทัศนคติ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วม พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติในการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02, .01 และ .001 ตามลำดับ แต่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับทัศนคติใน

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .003 และมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการมีส่วนร่วมพบว่า ทัศนคติในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .04 ตามลำดับ

ธัญญพล สุคันทรส (2548) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และสถานภาพทางสังคม โดยทำการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้ครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ด้านเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ ในระดับมาก และในด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ในระดับน้อย และยังพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ครอบครัวต่อเดือน และสถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัฒนจิตา พิระภาคไพศาล (2548) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวใต้ทะเลบริเวณเกาะล้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพในอดีต สภาพปัจจุบัน และปัญหาของทรัพยากรการท่องเที่ยวใต้ทะเลบริเวณเกาะล้าน และศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวใต้ทะเลบริเวณเกาะล้าน ผลการศึกษาพบว่า สภาพในอดีตจะมีความอุดมสมบูรณ์ของปะการังและธรรมชาติที่สวยงามมากที่สุดและมากกว่าปัจจุบัน เช่น มีหินปะการังสวย มีปลาขนาดเล็กที่สวยงามมากมาย และมีปะการังรอบเกาะล้านมาก ปัจจุบันนี้ความสวยงามของหินปะการังลดลงไปมาก เนื่องจากผู้ประกอบการหลายรายไปดำน้ำแล้วเห็นแก่ตัว ดำน้ำแล้วแต่งสถานที่ดำน้ำ หรือเอาเรือท้องกระจกขนาดใหญ่ไปวิ่งแล้วเขี่ยชนปะการัง ทำให้ความงดงามบางส่วนหายไป สำหรับปัญหาของทรัพยากรการท่องเที่ยวเกิดจากเรือท้องกระจกขนาดใหญ่เขี่ยชนปะการัง การจอดเรือในที่ห้ามจอด น้ำเสียที่ปล่อยจากบ้านเรือน ร้านอาหาร และมาจากการกระทำของมนุษย์ แต่ก่อนมีนักท่องเที่ยวเก็บปะการังไป แต่ปัจจุบันไม่มีการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเกาะล้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะหวงแหนและ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีปัญหามากกว่าชาวต่างชาติ ซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณเกาะล้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญที่มีความสอดคล้องกัน คือ ส่วนมากเห็นด้วยถ้าปฏิบัติได้ และทำให้อยู่ในสภาพเดิมพร้อมทั้งปรับปรุงให้ดีขึ้น รักษาไว้ให้ลูกหลานได้ท่องเที่ยวในอนาคต เพราะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติคงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป เพราะรายได้ส่วนมากมาจากการท่องเที่ยว

โสภณ วัฒนมงคล (2548) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษากรณีหาดสอ กรมสรรพาวุธทหารเรือ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำให้หาดสอมีความเหมาะสม ที่จะพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความต้องการในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้เนื่องจากหาดสออยู่ในพื้นที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญต้องมีการระวังป้องกันพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า หาดสอมีพื้นที่ไม้ยืนต้นหลายชนิดอยู่ในบริเวณพื้นที่ราบหลังหาดสอในส่วนของท้องทะเลเป็นพื้นทราย มีแหล่งปะการังน้ำตื้น พื้นที่ท่องเที่ยวอยู่ใกล้กับคลังสรรพาวุธ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทางทหาร มีสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ อาคารเอนกประสงค์ 1 หลัง และอาคารห้องน้ำ-ห้องส้วม 2 หลัง โดยที่หาดสอมีความเป็นธรรมชาติอยู่มาก การท่องเที่ยวจึงควรเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ของทางราชการ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง การก่อสร้างต่างๆ โดยคำนึงถึงการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ควรมีการก่อสร้างมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยวควรเป็นแบบทัศนอาจร ไม่มีการค้างแรมในพื้นที่ ความปลอดภัยของนักทัศนอาจรเป็นสิ่งสำคัญ ชุมชนทหารในพื้นที่ควรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและใช้สถานที่การท่องเที่ยว

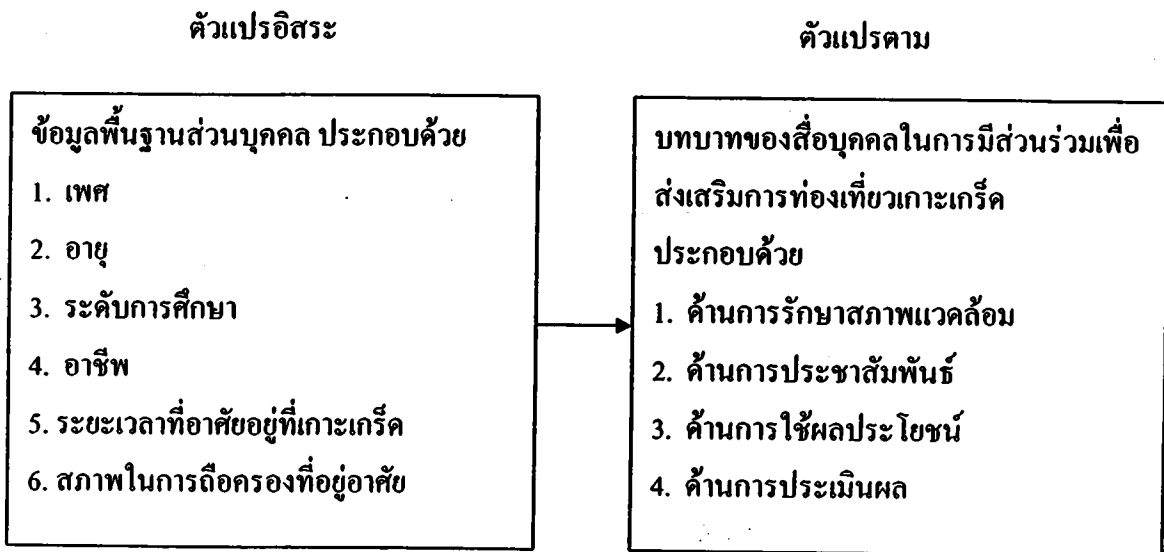
พรทิพย์ พงศ์พัชรา (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรและเศรษฐกิจของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษาลักษณะของการสื่อสารต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะของการสื่อสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของ

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ ปัจจัยด้านลักษณะประชากรและเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านลักษณะการสื่อสาร ดังนั้น การดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาใดๆ ควรพิจารณาปัจจัยดังกล่าวให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา นอกจากนี้ยังพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้น การวางแผนพัฒนาของรัฐ ควรคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่แท้จริง คือ ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ รับทราบ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผน ในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบกล่าวได้ว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของสื่อบุคคลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย รวมทั้งระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยประชาชนอาจมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัยมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุ แรงงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรที่อาจมีส่วนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย นำมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ และบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการใช้ผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล มาเป็นตัวแปรตาม โดยนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.8 สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สมมติฐานที่ 2 อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สมมติฐานที่ 4 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สมมติฐานที่ 6 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

ประชากร คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี จำนวน 4,093 คน (ที่มา : ข้อมูลประชากรปี 2550 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, www.dopa.go.th)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 364 คน ใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ($e = .05$) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนประชากร
e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน ($e = .05$)

แทนค่า

$$n = \frac{4,093}{1 + 4,093(.05)^2}$$

$$= 364.38 \approx 364$$

การวิจัยครั้งนี้ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 364 คน และผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก คือ ในการแจกแบบสอบถามได้แจกแบบสอบถามกับบุคคลที่พบ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่
- สภาพในการถือครองที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมของเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์และด้านการประเมินผล

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถาม ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2550 : 18)

ระดับการมีส่วนร่วม	การให้คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เป็นการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. การศึกษาค้นคว้าเรื่องบทบาทส่วนบุคคล การจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชน จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม

2. สรุปรูปกรอบแนวคิดหรือขอบเขตในการทำวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. การสร้างแบบสอบถาม โดยนำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อคำถามแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยนำไปทดลองใช้กับชาวบ้านในตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .932

3.3 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยการสอบถามกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนพฤษภาคม 2551

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ถูกตอบถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้ระบุไว้ล่วงหน้าสำหรับแบบสอบถามปลายปิด ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มคำตอบแล้วจึงนำคะแนนใส่รหัส

3. การประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาบันทึกเข้าไฟล์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผล ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการแจกแจงความถี่ของทุกตัวแปร และคำนวณค่าร้อยละ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าไค-สแควร์ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการใช้ผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ ชูศรี วงศ์รัตน (2550: 61) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

5. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลการวิจัยมีดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
- 4.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
- 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เกาะเกร็ด

สัญลักษณ์ที่ใช้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย ผลวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	49.20
หญิง	185	50.80
รวม	364	100.00
อายุ		
20-30 ปี	88	24.20
31-40 ปี	55	15.10
41-50 ปี	113	31.00
51-60 ปี	80	22.00
สูงกว่า 60 ปี	28	7.70
รวม	364	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	54.60
ปริญญาตรี	178	48.90
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.5
รวม	364	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับจ้าง	155	42.60
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	42	11.50
รับราชการ	59	16.20
รัฐวิสาหกิจ	23	6.30
นักศึกษา	36	9.90
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	49	13.50
รวม	364	100.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
ต่ำกว่า 5 ปี	29	8.00
5-10 ปี	39	10.70
11-15 ปี	47	12.90
16-20 ปี	218	59.90
สูงกว่า 20 ปี	31	8.50
รวม	364	100.00
สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย		
เจ้าบ้าน	191	52.50
เช่า	46	12.60
อาศัยอยู่กับญาติ	127	34.90
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 และมีอายุระหว่างอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 อาชีพรับจ้าง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 มีสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย เจ้าบ้าน จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

4.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามรายด้านและภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม	2.67	.98	ปานกลาง
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.05	.95	ปานกลาง
ด้านผลประโยชน์	2.51	1.00	ปานกลาง
ด้านการประเมินผล	2.44	1.20	น้อย
ภาพรวม	2.67	.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.44$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.05$) ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 2.67$) และด้านผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.51$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการรักษาสภาพแวดล้อม

ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น	3.09	1.43	ปานกลาง
2. การรณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาดของบริเวณต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว	2.78	1.37	ปานกลาง
3. การรักษาวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมของชาวเกาะเกร็ด	2.84	1.28	ปานกลาง
4. การพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดเรียบร้อยน่าอยู่	2.58	1.23	ปานกลาง
5. การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือทิ้งน้ำเสีย ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด	2.10	1.18	น้อย
รวม	2.67	.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือทิ้งน้ำเสียในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ การรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.09$) การรักษาวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมของชาวเกาะเกร็ด ($\bar{X} = 2.84$) การรณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาดของบริเวณต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.78$) และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดเรียบร้อยน่าอยู่ ($\bar{X} = 2.58$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจที่จะมาเที่ยว ที่เกาะเกร็ด	3.55	1.22	มาก
2. การจัดทำแหล่งข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด	2.93	1.21	ปานกลาง
3. การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของท้องถิ่นในการเสนอ ปัญหาที่นำมาแก้ไขปรับปรุงเกาะเกร็ด	2.91	1.27	ปานกลาง
4. การแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในเกาะเกร็ด	3.29	1.21	ปานกลาง
5. การเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต	2.61	1.31	ปานกลาง
รวม	3.05	.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจที่จะมาเที่ยวที่เกาะเกร็ด ($\bar{X} = 3.55$) และข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในเกาะเกร็ด ($\bar{X} = 3.29$) การจัดทำแหล่งข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด ($\bar{X} = 2.93$) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของท้องถิ่นในการเสนอปัญหาที่นำมาแก้ไขปรับปรุงเกาะเกร็ด ($\bar{X} = 2.91$) และการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 2.61$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านผลประโยชน์

ด้านผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การให้บริการพาหนะในการเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเกร็ด	2.52	1.22	ปานกลาง
2. การให้บริการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ รีสอร์ท	2.55	1.30	ปานกลาง
3. การได้รับประโยชน์จากการจัดทำร้านค้าจำหน่ายอาหาร	2.44	1.23	น้อย
4. การได้รับประโยชน์จากการจัดทำสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว	2.82	1.20	ปานกลาง
5. การได้รับประโยชน์จากการให้บริการรถจักรยานที่ยวรอบเกาะเกร็ด	2.26	1.15	น้อย
รวม	2.51	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านผลประโยชน์ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การได้รับประโยชน์จากการจัดทำร้านค้าจำหน่ายอาหาร ($\bar{X} = 2.44$) และการได้รับประโยชน์จากการให้บริการเช่ารถจักรยานที่ยวรอบเกาะเกร็ด ($\bar{X} = 2.26$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับประโยชน์จากการจัดทำสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.82$) การได้รับประโยชน์จากการให้บริการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ รีสอร์ท ($\bar{X} = 2.55$) การให้บริการพาหนะในการเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ($\bar{X} = 2.52$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามด้านการประเมินผล

ด้านการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. การประเมินผลการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน	2.42	1.24	น้อย
2. การติดตามผลการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมตามประเพณี	2.47	1.26	น้อย
3. การนำสภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนมาร่วมกันแก้ไขปัญหา	2.37	1.24	น้อย
4. การติดตาม ควบคุมดูแล กระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว	2.55	1.36	ปานกลาง
5. การประเมินผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด เช่น ทางเดิน ทำเทียบเรือ	2.42	1.29	น้อย
รวม	2.44	1.20	น้อย

จากตารางที่ 6 พบว่า ด้านการประเมินผล ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การติดตาม ควบคุมดูแล กระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.55$) นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การติดตามผลการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมตามประเพณี ($\bar{X} = 2.47$) การประเมินผลการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 2.42$) การประเมินผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด เช่น ทางเดิน ทำเทียบเรือ ($\bar{X} = 2.42$) และการนำสภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนมาร่วมกันแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 2.37$)

4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 4.7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามเพศ

บทบาทของสื่อ บุคคล	เพศ	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ด้านการรักษา สภาพแวดล้อม	ชาย	9	29	62	53	26	.828	.935
	หญิง	10	30	58	62	25		
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	ชาย	9	66	57	38	9	5.289	.259
	หญิง	12	48	65	48	12		
ด้าน ผลประโยชน์	ชาย	6	27	59	47	40	8.462	.076
	หญิง	8	14	77	55	31		
ด้านการ ประเมินผล	ชาย	9	25	43	48	54	6.544	.162
	หญิง	21	24	34	56	50		
ภาพรวม	ชาย	9	32	51	78	9	5.192	.268
	หญิง	6	29	71	67	12		

จากตารางที่ 7 พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ทั้งภาพรวม และทุกรายด้าน

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามอายุ

บทบาทของสื่อ บุคคล	อายุ	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการรักษา สภาพแวดล้อม	20-30 ปี	7	13	41	25	2	57.786*	.000
	31-40 ปี	-	6	16	25	8		
	41-50 ปี	2	23	33	32	23		
	51-60 ปี	8	15	13	26	18		
	สูงกว่า 60 ปี	2	2	17	7	-		
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	20-30 ปี	7	33	32	14	2	29.920*	.018
	31-40 ปี	3	19	15	14	4		
	41-50 ปี	5	29	44	26	9		
	51-60 ปี	4	18	22	30	6		
	สูงกว่า 60 ปี	2	15	9	2	-		
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	20-30 ปี	7	33	32	14	2	29.920*	.018
	31-40 ปี	3	19	15	14	4		
	41-50 ปี	5	29	44	26	9		
	51-60 ปี	4	18	22	30	6		
	สูงกว่า 60 ปี	2	15	9	2	-		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

บทบาทของสื่อ บุคคล	อายุ	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้าน ผลประโยชน์	20-30 ปี	5	17	48	11	7	100.166*	.000
	31-40 ปี	2	3	13	20	17		
	41-50 ปี	2	19	33	29	30		
	51-60 ปี	4	1	18	40	17		
	สูงกว่า 60 ปี	1	1	24	2	-		
ด้านการ ประเมินผล	20-30 ปี	10	21	29	20	8	91.725*	.000
	31-40 ปี	2	5	6	12	30		
	41-50 ปี	12	12	23	37	29		
	51-60 ปี	4	1	9	30	36		
	สูงกว่า 60 ปี	2	10	10	5	1		
ภาพรวม	20-30 ปี	7	29	31	19	2	78.429*	.000
	31-40 ปี	-	7	12	30	6		
	41-50 ปี	2	14	43	50	4		
	51-60 ปี	4	-	25	42	9		
	สูงกว่า 60 ปี	2	11	11	4	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับภาพรวม ด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 4.9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทของสื่อบุคคล	ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม	ต่ำกว่า ป.ตรี	13	14	53	47	39	39.164*	.000
	ปริญญาตรี	6	39	59	64	10		
	สูงกว่า ป.ตรี	-	6	8	4	2		
ด้านการประชาสัมพันธ์	ต่ำกว่า ป.ตรี	7	51	46	45	17	25.711*	.001
	ปริญญาตรี	14	54	65	41	4		
	สูงกว่า ป.ตรี	-	9	11	-	-		
ด้านผลประโยชน์	ต่ำกว่า ป.ตรี	6	14	59	51	36	17.507*	.025
	ปริญญาตรี	8	27	70	47	26		
	สูงกว่า ป.ตรี	-	-	7	4	9		
ด้านการประเมินผล	ต่ำกว่า ป.ตรี	14	22	23	58	49	30.962*	.000
	ปริญญาตรี	16	27	46	46	43		
	สูงกว่า ป.ตรี	-	-	8	-	12		
ภาพรวม	ต่ำกว่า ป.ตรี		25	56	65	14	13.893	.085
	ปริญญาตรี		36	59	67	7		
	สูงกว่า ป.ตรี		-	7	13	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับภาพรวม พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 4 อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามอาชีพ

บทบาทของ สื่อบุคคล	อาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.		
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านการรักษา สภาพแวดล้อม	รับจ้าง	4	35	59	47	10	53.488*	.000		
	ค้าขาย	-	3	13	17	9				
		รับราชการ	6	6	18	17			12	
	รัฐวิสาหกิจ	-	-	11	7	5				
	นักศึกษา	1	5	10	11	9				
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	8	10	9	16	6				
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	รับจ้าง	6	48	71	27	3	58.054*	.000		
	ค้าขาย	-	8	17	13	4				
		รับราชการ	6	17	7	23			6	
	รัฐวิสาหกิจ	-	12	5	4	2				
	นักศึกษา	2	9	11	11	3				
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	7	20	11	8	3				
ด้าน ผลประโยชน์	รับจ้าง	3	20	54	48	30	48.224*	.000		
	ค้าขาย	1	1	12	13	15				
		รับราชการ	4	11	15	21			8	
	รัฐวิสาหกิจ	-	2	16	1	4				
	นักศึกษา	3	1	12	13	7				
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	3	6	27	6	7				

ตารางที่ 10 (ต่อ)

บทบาทของ สื่อบุคคล	อาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการ ประเมินผล	รับจ้าง	4	23	39	36	53	50.482*	.000
	ค้าขาย	5	1	5	14	17		
	รับราชการ	5	12	6	21	15		
	รัฐวิสาหกิจ	2	6	5	8	2		
	นักศึกษา	4	1	8	14	9		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	10	6	14	11	8		
ภาพรวม	รับจ้าง	3	24	54	71	3	59.393*	.000
	ค้าขาย	-	2	13	23	4		
	รับราชการ	6	12	12	23	6		
	รัฐวิสาหกิจ	-	6	12	3	2		
	นักศึกษา	-	6	12	12	6		
	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน	6	11	19	13	-		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับ ภาพรวม ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ของบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

บทบาทของ สื่อบุคคล	ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ด้านการรักษา สภาพแวดล้อม	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	14	15	-	107.796*	.000
	5-10 ปี	3	6	22	6	2		
	11-15 ปี	3	27	3	13	1		
	16-20 ปี	10	21	73	74	40		
	สูงกว่า 20 ปี	3	5	8	7	8		
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	19	10	-	59.481*	.000
	5-10 ปี	3	20	8	6	2		
	11-15 ปี	8	18	19	2	-		
	16-20 ปี	9	66	65	60	18		
	สูงกว่า 20 ปี	1	10	11	8	1		
ด้าน ผลประโยชน์	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	13	8	8	53.440*	.000
	5-10 ปี	-	9	22	4	4		
	11-15 ปี	5	9	24	9	-		
	16-20 ปี	8	22	69	68	51		
	สูงกว่า 20 ปี	1	1	8	13	8		
ด้านการ ประเมินผล	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	14	12	3	87.032*	
	5-10 ปี	3	17	8	4	7		
	11-15 ปี	8	6	17	12	4		
	16-20 ปี	18	25	32	62	81		
	สูงกว่า 20 ปี	1	1	6	14	9		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

บทบาทของ สื่อบุคคล	ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ภาพรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	13	16	-	113.334*	.000
	5-10 ปี	-	23	5	8	3		
	11-15 ปี	6	8	30	3	-		
	16-20 ปี	8	29	60	105	16		
	สูงกว่า 20 ปี	1	1	14	13	2		

จากตารางที่ 11 พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับภาพรวม ด้านการ
รักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์และด้านการประเมินผล อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทสื่อบุคคลในการมี
ส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 4.12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ของบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เกาะเกร็ด จำแนกตามสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

บทบาทของ สื่อบุคคล	สภาพการ ถือครองที่ อยู่อาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ด้านการรักษา	เข้าบ้าน	11	28	56	63	33	13.677	.091
สภาพแวดล้อม	เช่า	-	11	17	17	1		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	8	20	47	1	17		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

บทบาทของ สื่อบุคคล	สภาพการ ถือครองที่ อยู่อาศัย	ระดับการมีส่วนร่วม					χ^2	Sig.
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ด้านการ ประชาสัมพันธ์	เจ้าบ้าน	12	59	64	45	11	10.856	.210
	เช่า	1	9	18	17	1		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	8	46	40	24	9		
ด้าน ผลประโยชน์	เจ้าบ้าน	10	18	60	58	45	17.153*	.029
	เช่า	-	9	20	14	3		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	4	14	56	30	23		
ด้านการ ประเมินผล	เจ้าบ้าน	21	19	31	47	73	53.252*	.000
	เช่า	-	2	21	20	3		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	9	28	25	37	28		
ภาพรวมของ การมีส่วนร่วม	เจ้าบ้าน	9	27	55	87	13	17.051*	.030
	เช่า	-	6	23	17	-		
	อาศัยอยู่กับ ญาติ	6	28	44	41	8		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับภาพรวม ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกาะเกร็ด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะ
เกร็ด มีดังนี้

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะบทบาทสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม		
1.1 การดำเนินชีวิตของประชาชนในเกาะเกร็ดมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ควรมีการรวมตัว กันส่งเสริมให้เยาวชนหันมาสนใจศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา กิจกรรมตามประเพณี	20	5.49
1.2 สถานศึกษาในชุมชนควรนำการเล่นของขงขามมอญ เช่น การพูดภาษา มอญ การร้องเพลงพื้นบ้าน การเล่นสะบ้ามอญ ด้วยการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรเพื่อสืบทอดให้เยาวชนปฏิบัติต่อไป	15	4.12
1.3 ผู้นำท้องถิ่นควรชักชวนชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีและ พิธีกรรมท้องถิ่นมากขึ้น	12	3.29
1.4 ในงานเทศกาลตามประเพณีควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ แต่งกายชุดมอญ	10	2.74
2. ด้านการประชาสัมพันธ์		
กิจกรรมตามประเพณีของชุมชนเกาะเกร็ดมีหลายรูปแบบ เช่น ประเพณีการหล่อเทียนพรรษา ประเพณีการคัดกบาคระเทโว ประเพณีการ ทำบุญในวันสงกรานต์ หน่วยงานของภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นควรขอความ ร่วมมือกับประชาชนให้ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวและ ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วม	15	4.12

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
3. ด้านผลประโยชน์		
วัด บ้าน และชุมชน ควรร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อดึงคนนักท่องเที่ยว ด้วยการรักษาวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวมอญไว้ เพื่อให้เกาะเกร็ดเป็นแหล่งวัฒนธรรมชาวมอญอย่างแท้จริง	10	2.47
4. ด้านการประเมินผล		
ทุกกลุ่มชุมชนควรช่วยกันกำกับติดตามสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างจริงจัง ด้วยการจัดตั้งในรูปกรรมการดำเนินงานโดยคัดเลือกตัวแทนของชุมชน	5	1.37

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐานการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลในพื้นที่เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. สมมติฐานการวิจัย

1. เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
2. อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
3. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
4. อาชีพ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
5. ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
6. สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี จำนวน 4,093 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2551 :www.dopa.go.th) และทำกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 364 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย การสอบถามเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ และสภาพในการถือครองที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าไคสแควร์

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 อาชีพรับจ้าง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย คือ เจ้าบ้าน จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ สำหรับด้านที่อยู่ในระดับน้อยคือ ด้านการประเมินผล

ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รมรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นบุคคลหนึ่งที่ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือทิ้งน้ำเสียในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด อยู่ในระดับน้อย

ด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจที่จะมาเที่ยวที่เกาะเกร็ด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต

ด้านผลประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการจัดทำสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการให้บริการเช่ารถจักรยานที่เขารอบเกาะเกร็ด

ด้านการประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมดูแลกระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำสภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนมาร่วมกันแก้ไขปัญหา

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า

อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด มีดังนี้

4.1 ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม พบว่า ควรมีการรวมตัวกันส่งเสริมให้เยาวชนสนใจศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ควรนำการเล่นของชาวอมูมาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่นควรชักชวนชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีและพิธีกรรมท้องถิ่นมากขึ้น

4.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า หน่วยงานภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นควรขอความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นให้ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดขึ้นตามประเพณี

4.3 ด้านผลประโยชน์ พบว่า วัด บ้าน และชุมชน ควรร่วมมือกันอย่างจริงจังในการรักษาวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวอมูไว้ เพื่อให้เกาะเกร็ดเป็นแหล่งวัฒนธรรมชาวอมูอย่างแท้จริง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

4.4 ด้านการประเมินผล พบว่า ทุกกลุ่มชุมชนควรช่วยกันกำกับติดตามสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างจริงจัง ด้วยการจัดตั้งในรูปกรรมการดำเนินงาน โดยคัดเลือกตัวแทนของชุมชน

5.2 อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิวัฒน์ชัย บุญญานูพงศ์ (2544:66) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้พบว่า วิถีชีวิตประจำวันของชาวอมูเกาะเกร็ด ตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม โดยเฉพาะเมื่อความนิยมในการใช้ภาชนะดินเผาลดลง ชาวอมูส่วนหนึ่งต้องเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นและออกไปทำงานนอกเกาะเกร็ด วิถีชีวิตประจำวันที่แทบทุกคนในครัวเรือนทำเครื่องปั้นดินเผา ส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น จากอาชีพหลักจึงกลายเป็นอาชีพเสริม และกลุ่มคนบางกลุ่มได้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทและค้าขายแทน ทำให้การรวมกันในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนยากขึ้นกว่าแต่ก่อน และพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ สภาพการดำรงชีวิตของประชาชนในเกาะเกร็ดได้มีการแปรเปลี่ยนไป ประชาชนบางกลุ่มต้องประกอบอาชีพอื่น ๆ มากขึ้น เช่น

รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน ทำให้โอกาสแลกเปลี่ยนความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความกระตือรือร้นในการที่จะพบปะกับบุคคลอื่นลดลง และการแยกตัวออกไปทำงานยังที่อื่น ๆ ยังส่งผลให้การเติมเต็มของความแตกต่างๆ ไม่ดีเท่าที่ควรและองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือ เพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกันเป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ซึ่งสื่อบุคคลเป็นวิธีการติดต่อสื่อสารที่ใช้กันมานาน กลุ่มประชาชนทั่วไปเครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูดกริยาท่าทางการแสดงออกทางอากัปกิริยา วิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลักด้วยวิธีการสนทนาอภิปรายบรรยายสาธิตประชุม คำพูด (spoken word) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทุกคนคุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว และทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ ในชีวิตส่วนตัว สื่อคำพูด ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ สู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลจัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโน้มน้าวจิตใจ

สำหรับด้านการรักษาสภาพแวดล้อม พบว่า การรณรงค์รักษาสภาพศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ เกาะเกร็ดเป็นแหล่งวัฒนธรรมมอญที่สำคัญของประเทศ มีประเพณีของชาวเกาะเกร็ดที่ยังคงสืบปฏิบัติต่อกันมา ได้แก่ ประเพณีทำบุญสงกรานต์ ประเพณีแห่ข้าวแช่ ประเพณีสงฆ์น้ำพระ ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประเพณีแห่น้ำหวาน ประเพณีรำเจ้าพ่อ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีตักบาตรเรือ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีงานศพพระ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้นับวันจะสูญสิ้นไปหากไม่ได้รับการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง ๆ ได้ปฏิบัติสืบต่อกันไป ดังนั้นการสื่อสารระหว่างคนในท้องถิ่นให้มีส่วนช่วยกันตระหนักถึงปัญหาของสังคมในด้านการเกี่ยวกับการปรับตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับสังคม ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การสื่อสารมีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมในสังคม บทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมของสังคมนี้กำลังแพร่หลายในยุคปัจจุบัน แหล่งวัฒนธรรม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) (2540 : 8-10) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น

ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ การประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้มีความรู้และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะมาท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง

โดยจะพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจที่จะมาเที่ยวที่เกาะเกร็ด และยังมีส่วนแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในเกาะเกร็ด ซึ่งตรงกับแนวคิดของ สมักร ณะเกิงสุข (2546:29-30) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรวมกลุ่มเพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์การภายนอก

ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ ในปัจจุบันความเป็นอยู่ของคนในเกาะเกร็ดได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ด้วยการหันไปประกอบอาชีพอื่น เช่น รับราชการ เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในพื้นที่อื่นบ้าง ทำให้อาชีพบางอย่างลดน้อยลง เช่น การทำเครื่องปั้นดินเผา จากข้อค้นพบ ประชาชนมีส่วนร่วมมากในการได้รับประโยชน์จากการจัดทำสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2543 : 176-177) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การดำเนินการ หรือปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด และเป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน คือเกิดการกระจายรายได้ผ่านระบบและกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มพูนรายได้ (สมักร ณะเกิงสุข, 2546 : 29-30)

ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะ ประชาชนในพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพอื่นทดแทนอาชีพเดิมการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน จึงมีเพียงประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตาม ควบคุมดูแล กระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับที่ สมักร ณะเกิงสุข (2546 : 29-30) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเป้าหมายสำคัญที่ได้รับการเน้นให้มีกระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ และเป็นองค์ประกอบหลักของหลักการท่องเที่ยว และเน้นการให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการมีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม แสดงให้เห็นว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ชัย บุญญานุกงศ์ (2544) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม แสดงให้เห็นว่า อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพัฒน์ ตื้อตัน (2546) ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสอดคล้องกับ พรทิพย์ พงศ์พัชรา (2549) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะประชากรมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แสดงว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชัญพล สุคันทรส (2548) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ วิวัฒน์ชัย บุญญาอนุพงศ์ (2544) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเกาะเกร็ดเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม จึงแสดงให้เห็นว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งงานวิจัยของ รัชัญพล สุคันทรส (2548) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การพัฒนาเมืองโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ พบว่า อาชีพ ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับธีรพัฒน์ คี้อค้น (2546) ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า อาชีพหลัก เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเกาะเกร็ดเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะระยะเวลาเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์มากขึ้นและทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันไว้วางใจซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 6 สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเกาะเกร็ดเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พบว่า สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทของสื่อบุคคลในด้านผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และภาพรวม จากผลการวิจัยแสดงว่า สภาพการถือครองที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเกาะเกร็ดให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรพัฒน์ คี้อค้น (2546) ที่ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า สถานภาพในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม พบว่า เรื่องการทิ้งสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยต่างๆ ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมระดับน้อย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้นำท้องถิ่นควรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ช่วยกัน ด้วยการจัดโครงการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด เช่น โครงการนำบ้านนำมอง

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า การเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดทางสื่อ เช่น วิทยุ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต ดังนั้น หน่วยงานและผู้นำท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

1.3 ด้านผลประโยชน์ พบว่า การให้บริการเช่ารถจักรยานเที่ยวรอบเกาะเกร็ดน้อย ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงและขยายถนนสำหรับให้นักท่องเที่ยวขับจักรยานให้สะดวกยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการประเมิน พบว่า การประเมินผลสื่อบุคคลมีบทบาทระดับน้อยเกือบทุกข้อ เช่น การประเมินผลการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน การติดตามผลการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมตามประเพณี การนำเสนอสภาพและปัญหาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนาทางเดิน และทำเทียบเรือ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแต่งตั้งกรรมการ โดยคัดเลือกตัวแทนจากชาวบ้านมาร่วมพิจารณาและนำผลการประเมินเสนอต่อสาธารณะชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด โดยมีความต่อเนื่องและให้สอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัด

2.2 ควรทำการศึกษาความต้องการของประชาชนในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทั่วทั้งจังหวัด

ภาคผนวก

ผนวก ก.

แบบสอบถาม

เรื่อง

**บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบ่งออกเป็นการสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่ตำบลเกาะเกร็ด และสภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

นายณัฏฐ์ เศษะปัญญา

นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการสื่อสารการท่องเที่ยวและบันเทิง

มหาวิทยาลัยเกริก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่มีข้อมูลตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ) 20-30 ปี ( ) 31-40 ปี

( ) 41-50 ปี ( ) 51-60 ปี

( ) สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญา ( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

( ) รับจ้างทั่วไป ( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

( ) รับราชการ ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) นักเรียน/นักศึกษา ( ) แม่บ้าน/พ่อบ้าน

5. ระยะเวลาที่อยู่ในตำบลเกาะเกร็ด

( ) ต่ำกว่า 5 ปี ( ) 5-10 ปี

( ) 11-15 ปี ( ) 16-20 ปี

( ) สูงกว่า 20 ปี

6. สภาพการถือครองที่อยู่อาศัย

( ) ครอบครอง ( ) เช่า

( ) อาศัยอยู่กับญาติ

ส่วนที่ 2 บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด
 คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีระดับความคิดเห็นตรงกับตัวท่านมากที่สุด
 เกณฑ์การให้คะแนนของระดับการมีส่วนร่วม

5 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม การรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น					
2	การรณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวช่วยกันรักษา ความสะอาดของบริเวณต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว					
3	การรักษาวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพแบบ ดั้งเดิมของชาวเกาะเกร็ด					
4	การพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดเรียบร้อย น่าอยู่					
5	การไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือทิ้งน้ำเสีย ในบริเวณสถานที่ ท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด					
6	ด้านการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักและสนใจที่จะมา เที่ยวที่เกาะเกร็ด					
7	การจัดทำแหล่งข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด					
8	การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของท้องถิ่นในการเสนอ ปัญหาที่นำมาแก้ไขปรับปรุงเกาะเกร็ด					

ข้อที่	บทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
9	การแนะนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในเกาะเกร็ด					
10	การเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต					
11	ด้านผลประโยชน์ การให้บริการพาหนะในการเดินทาง ไปท่องเที่ยวเกาะเกร็ด					
12	การได้รับประโยชน์จากการให้บริการสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ รีสอร์ท					
13	ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการจัดทำร้านค้าจำหน่ายอาหาร					
14	การได้รับประโยชน์จากการจัดทำสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว					
15	การได้รับประโยชน์จากการให้บริการรถจักรยานเที่ยวรอบเกาะเกร็ด					
16	การประเมินผล การประเมินผลการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน					
17	การติดตามผลการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมตามประเพณี					
18	การนำสภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนมาร่วมกันแก้ไขปัญหา					
19	การติดตาม ควบคุมดูแล กระบวนการให้บริการนักท่องเที่ยว					
20	การประเมินผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ด เช่น ทางเดิน ท่าเทียบเรือ					

**ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เกาะเกร็ด**

1. ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม

.....
.....
.....
.....
.....

2. ด้านการประชาสัมพันธ์

.....
.....
.....
.....
.....

3. ด้านผลประโยชน์

.....
.....
.....
.....
.....

4. ด้านการประเมินผล

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล

ผนวก ข.
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	3.4000	1.4044	30.0
2.	A2	3.3667	1.2452	30.0
3.	A3	3.1667	1.0199	30.0
4.	A4	2.8000	1.1265	30.0
5.	A5	2.2000	1.1861	30.0
6.	B6	3.8333	.9855	30.0
7.	B7	3.0000	1.0505	30.0
8.	B8	3.3667	.9279	30.0
9.	B9	3.2333	.9714	30.0
10.	B10	2.9000	1.1847	30.0
11.	C11	2.8333	.9499	30.0
12.	C12	2.5667	1.1651	30.0
13.	C13	2.7667	1.1943	30.0
14.	C14	3.1333	.9732	30.0
15.	C15	2.5333	1.0417	30.0
16.	D16	2.6333	1.0334	30.0
17.	D17	2.6667	.9589	30.0
18.	D18	2.6000	1.0372	30.0
19.	D19	2.7000	1.0222	30.0
20.	D20	2.6000	1.0372	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	54.9000	178.7828	.6339	.9289
A2	54.9333	189.9264	.3812	.9340
A3	55.1333	191.2230	.4360	.9320
A4	55.5000	191.8448	.3669	.9337
A5	56.1000	191.0586	.3689	.9339
B6	54.4667	196.9471	.2402	.9352
B7	55.3000	183.1828	.7131	.9269
B8	54.9333	193.6506	.3892	.9326
B9	55.0667	186.4782	.6460	.9283
B10	55.4000	179.7655	.7364	.9263
C11	55.4667	183.8437	.7693	.9262
C12	55.7333	182.6851	.6515	.9281
C13	55.5333	178.2575	.7801	.9253
C14	55.1667	186.9713	.6254	.9287
C15	55.7667	179.5644	.8566	.9242
D16	55.6667	179.4713	.8677	.9241
D17	55.6333	183.2057	.7873	.9259
D18	55.7000	182.7000	.7413	.9264
D19	55.6000	182.5241	.7601	.9261
D20	55.7000	183.4586	.7128	.9270

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 20

Alpha = .9321

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. [ออนไลน์]. ข้อมูลประชาชน. เข้าถึงได้จาก www.dpo.go.th, 2551.
- การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก ; www.ismed.or.th/SME/sre/upload/knowledge, 2551.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : ไทเนรมิตอินเตอร์ โพรเกรสซีฟ, 2550.
- ทวีวงศ์ ศรีบุรี. การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์ ภายใต้โครงการเขาวงกตรักษ์น้ำ. [ออนไลน์]. ข้อมูลเกาะเกร็ด. เข้าถึงได้จาก ; <http://www.moohin.com/007/007j001.shtml>, 2551.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะวนศาสตร์. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศกรณีภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2540.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. การประชาสัมพันธ์. [ออนไลน์]. (2551). จาก <http://www.info.mbu.ac.th>
- วนอุทยานแห่งชาติ. การศึกษากำหนดแนวทางควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเต่า. กรุงเทพมหานคร : วนอุทยานแห่งชาติ, 2539.
- สฤษฎ์ แสงหิรัญ. [ออนไลน์]. นิยามและความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. เข้าถึงได้จาก ; www.dup.go.th, 2551.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท). แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ฉบับสรุปสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : มปท., 2540.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์ : โครงการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติบริเวณเขาปลาร้า และเขาน้องชัย จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพมหานคร, 2541.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. หน่วยที่ 7, 7.1.1 แนวคิด ทฤษฎีและการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส และครรชนิ เอ็มพันธ์. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. เอกสารประกอบการสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติทางทะเล. 19-21' กรกฎาคม 2538.
กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, (2538ก).

อรุณ รักธรรม. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วย 2.4.
นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.

เอกสารอื่นๆ

งามตา สุขประเสริฐ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.”
ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.

คุณฤ ออายุวัฒน์ และคณะ. “การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบ้านห้วยม่วง โครงการวนศาสตร์ชุมชน”. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.

ธัญญพล สุคันทรส. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

ธีรพัฒน์ ตี้อตัน. “ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

ปาริชาติ ห่วงศรี. “การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

พรทิพย์ พงศ์พัชรา. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

พัฒนจิตา พิระภักไพศาล. “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทะเลบริเวณเกาะล้าน”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

- ฤทัยวัลย์ มโนสา. “แนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- รวีกานต์ แสนไชย. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- วิวัฒน์ชัย บุญญานุกงศ์, ร้อยคำรจเอก. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- สมชัย ศิริสมบัติ. “การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลไปสู่ “เมืองน่าอยู่” : กรณีศึกษาเทศบาลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.” ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- สมัคร ฉะเกิงสุข. “สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร. “การมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- โสภณ วัฒนมงคล, นาวาเอก. “การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษากรณีหาดสอ กรมสรรพาวุธทหารเรือ จังหวัดชลบุรี”. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- อนุศักดิ์ เป้าบุญปรุง. “การวิเคราะห์แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีหาดแม่รำพึง อำเภอเมืองระยอง”. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.
- อาร์ม หรุ่นศิริ. “แนวนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษากลุ่มจักสานตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

BOOKS

Boo, E. Planning for Ecotourism. Parks 2 (3) : 4-8, 1991.

Cary, Lee J. The Role of the Citizen in the C.D. Process. Community Development as a Process.
Columbia : University of Missouri Press., 1976.

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity
Through Specificity. N.P., 1980.

The Ecotourism Society. The Ecotourism Society's Definition. The Ecotourism Society
Newsletter. 1 (4) : 1, 1991.

Manitoba Round Table on Environment and Economy. Schedule 1 : Principles and Guidelines of
Sustainable Development. In A Discussion Paper for A Sustainable Development
Act, 13. Winnipeg : Manitoba Round Table on Environment and Economy, 1994.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายณัฐ เคชะปัญญา

วันเดือนปีเกิด 4 สิงหาคม 2523

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกโฆษณา
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประวัติการทำงาน

- นักร้อง สังกัด อาร์ เอส จำกัด(มหาชน) อัลบั้มเดี่ยว NUTT
- อัลบั้ม พิเศษ The Message
- อัลบั้ม คอนเสิร์ต พระเอก พระเอก
- ละคร ทักดาวบุษยา ช่อง 5
- ละคร ยิ่งรักเธอ ช่อง 3
- เดินแบบ ถ่ายแบบ
- พิธีกร